

EXAMENSARBETE

Vårt eget modersmål är värt en fest!

Traditioner kring firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen
2001–2020

Taina Petäjäinen, Pernilla Wiksten

Tolk (YH)

(240 sp)

5/2021

SAMMANFATTNING

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Tolk (YH)

Författare: Taina Petäjäinen, Pernilla Wiksten
Titel: Vårt eget modersmål är värt en fest! Traditioner kring firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen 2001–2020
Antal sidor: 72 och 4 sidor bilagor
Handledare: Liisa Halkosaari
Beställare: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

Syftet med denna studie var att dokumentera den finlandssvenska teckenspråksdagen och traditionerna kring festens snart 20-åriga existens. Målet var att sammanställa informationen för att språkgruppen skall bli mer medveten om sin kultur och sin tradition. Det andra målet är att informera allmänheten om finlandssvenska teckenspråksdagen, eftersom denna dag inte är så känd utanför dövgemenskapen. I och med det gör vi också det finlandssvenska teckenspråket synligare, vilket det finns behov av eftersom språket uppfyller Unescos kriterier över allvarligt hotade språk. Revitaliseringsåtgärder har gjorts och görs hela tiden. Det här är vårt bidrag till revitaliseringen av det finlandssvenska teckenspråket.

Vår studie är främst en litteraturstudie och dokumentanalys. Vi har gått igenom material bestående av böcker, tidningsartiklar, webbplatser och videosnuttar. Arbetet har genomförts i tätt samarbete med dövgemenskapen. Vår teoretiska referensram är hur man firar svenska dagen så som Folktinget har arrangerat den och hur man i allmänhet firar fester. Vi har också tagit upp övriga element som vi anser vara viktiga då man pratar om den finlandssvenska teckenspråksdagens gemenskapen, till exempel revitaliseringen av språket.

I vår studie framgick det att det finns många gemensamma nämnare för hur döva firar finlandssvenska teckenspråksdagen och hur hörande firar svenska dagen. Festernas struktur är väldigt lika varandra och Modersmålets sång sjungs på båda festerna. Enligt denna studie har finlandssvenska teckenspråksdagen inte så många gemensamma faktorer med de övriga teckenspråksdagarna.

Vår studie kan användas som undervisningsmaterial inom tolkutbildningen för att ge insyn i den finlandssvenska teckenspråksdagens gemenskapen. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. kan använda vår studie för att sprida information om finlandssvensk dövkultur.

Nyckelord: finlandssvensk, teckenspråksdagen, svenska dagen, språkgemenskap

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Tulkki (AMK)

Tekijät: Taina Petäjäinen, Pernilla Wiksten
Opinnäytetyön nimi: Oma äidinkielemme on juhlan arvoinen! Suomenruotsalaisen viittomakielenpäivän juhlaperinteet 2001–2020
Sivumäärä: 72 ja 4 liitesivua
Työn ohjaaja: Liisa Halkosaari
Työn tilaaja: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

Tutkimuksemme tavoitteena oli dokumentoida suomenruotsalaista viittomakielenpäivää ja sen juhlaperinteitä lähes 20 vuoden ajalta. Työmme tavoitteena oli koota tietoa juhlapäivästä ja sen myötä edistää kieliyhteisön tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja perinteistään. Toisena tavoitteena meillä oli edistää yleistä tietoisuutta suomenruotsalaisesta viittomakielenpäivästä, koska kyseinen päivä ei ole kovin tunnettu kuurojen yhteisön ulkopuolella. Suomenruotsalainen viittomakieli on Unescon uhanalaisuus-kriteeristön luokituksen mukaan vakavasti uhanalainen. Kieli tarvitsee näkyvyyttä ja työmme kautta voimme omalta osaltamme olla mukana edistämässä sitä. Elvytystoimenpiteitä on tehty ja tehdään jatkuvasti kielen eteen. Tämä on meidän osuutemme suomenruotsalaisen viittomakielen elvytyksestä.

Tutkimuksemme koostuu ensisijaisesti kirjallisuustutkimuksesta ja dokumenttianalyysistä. Työssämme olemme käyttäneet kirjoja, lehtiartikkeleita, nettisivustoja sekä videoklippejä. Työ on toteutettu tiiviissä yhteistyössä kieliyhteisön kanssa. Teoreettinen viitekehys perustuu Folktingetin järjestämään ruotsalaisuuden päivän juhlaperinteeseen sekä yleensä juhlien viettoon. Olemme myös nostaneet esille muita osiota suomenruotsalaisesta kieliyhteisöstä joita koemme tärkeäksi, kuten kielen elvytykseen liittyviä aiheita.

Tutkimuksemme perusteella voimme todeta monia yhtenäisiä piirteitä kuurojen viettämästä suomenruotsalaisesta viittomakielenpäivästä ja kuulevien ruotsalaisuuden päivästä. Juhlien rakenne muistuttaa hyvin paljon toisiaan ja Modersmålets sång lauletaan molemmissa juhlissa. Lisäksi voimme tutkimuksemme perusteella todeta että suomenruotsalaisella viittomakielenpäivällä ei ole niinkään paljon yhtenäistä muihin viittomakielenpäivien viettotapoihin.

Työtämme voidaan käyttää opetusmateriaalina tulkikoulutuksessa ja tämän myötä edistää tietoisuutta suomenruotsalaisesta viittomakieliyhteisöstä. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. voi tutkimuksemme myötä levittää tietoa suomenruotsalaisesta kuurojen kulttuurista.

Asiasanat: suomenruotsalainen, viittomakielenpäivä, ruotsalaisuuden päivä, kieliyhteisö

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Sign Language Interpreting

Author: Taina Petäjäinen, Pernilla Wiksten

Title: Our mother tongue is worth a celebration! Traditions surrounding the celebration of the Finland-Swedish Sign Language Day 2001–2020.

Number of Pages: 71 and 4 attachment pages

Supervisor: Liisa Halkosaari

Subscriber: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

The purpose of this study was to document the Finland-Swedish Sign language-day and the traditions surrounding the almost 20-year-old festivities. The aim was to collect information so that the language group could become more aware of their culture and traditions. The second purpose was to inform the broader public about the Finland-Swedish Sign Language-day, because the day is not well known outside of the deaf community. At the same time, we will give the Finland-Swedish Sign Language visibility, which there is a need for because the language meets the criteria to be included on UNESCO's list of severely endangered languages. Revitalizing has been done and is done continuously. This is our contribution to the revitalization of the Finland-Swedish Sign Language.

Our study has first and foremost been a literature study and an analysis of documents. We have used books as our source material, news articles, websites and video-clips. The work has been done in close co-operation with the deaf community. Our theoretical reference framework has been the celebration of the Swedish Language-day, according to the way Folktinget arranges the festivities and how festivities are arranged generally. We have also touched on other elements we consider important when talking about the Finland-Swedish Sign language community for example the revitalization of the language.

The result of our study is that there are many common nominators in how the deaf people celebrate the Finland-Swedish Sign Language-day and how hearing people celebrate the Swedish day. The structures of the festivities are very similar and Modersmålets sång is sung during both festivities. According to this study the Finland-Swedish Sign Language-day does not have as many common factors with the other Sign language days.

Our study can be used as material in the education of interpreters to give insight to the Finland-Swedish Sign Language community. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. can use our study to spread information about Finland-Swedish deaf culture.

Keywords: Finland-Swedish, Sign Language Day, Swedish Day, Deaf community

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	INLEDNING	7
2	SYFTE OCH METODER	9
	2.1 Syfte	9
	2.2 Metoder	9
3	TECKENSPRÅKSGEMENSKAP OCH SPRÅK	11
	3.1 Teckenspråkgemenskapen	11
	3.2 Revitalisering av det finlandssvenska teckenspråket	14
	3.3 Minoritet	16
	3.4 Dövkultur	18
	3.5 Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.	19
4	TRADITIONER OCH FESTSED	22
	4.1 Tradition	22
	4.2 Fest	23
	4.3 Fester under pandemin	24
	4.4 Varför firas fester?	25
5	TRE ANDRA TECKENSPRÅKSDAGAR	27
	5.1 Teckenspråksdagen	27
	5.2 Teckenspråkets dag	28
	5.3 Den internationella teckenspråksdagen	29
6	SVENSKA DAGEN	30
	6.1 Bakgrund	30

6.2	Firandet genom årtiondena	31
6.3	Svenska dagen och svenska veckan 2020	32
6.4	Svenska dagen-märke	32
6.5	Svenska dagen-bakelse	33
6.6	Modersmålets sång	34
7	FINLANDSSVENSKA TECKENSPRÅKSDAGEN	37
7.1	Bakgrunden till firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen.....	37
7.2	Finlandssvenska teckenspråksdagen 2001–2005	37
7.3	Finlandssvenska teckenspråksdagen 2006–2010	42
7.4	Finlandssvenska teckenspråksdagen 2011–2015	48
7.5	Finlandssvenska teckenspråksdagen 2016–2020	51
7.6	Svenska veckan på finlandssvenskt teckenspråk 2020	61
7.7	Utmärkelser.....	61
8	ANALYS OCH SLUTDISKUSSION	64
8.1	Analys	64
8.2	SLUTDISKUSSION.....	65
	KÄLLFÖRTECKNING	67
	BILAGOR	73

1 INLEDNING

Traditioner har alltid fascinerat oss båda, speciellt finlandssvenska dövas traditioner och seder samt firandet av olika festligheter inom denna lilla minoritet. Ursprungligen skulle vi ha velat lyfta fram flera av dessa olika traditioner och festseder som är specifika för denna grupp, som till exempel lillajul, Lucia och fastlag, som har firats i Borgå dövskola. Dessa har också firats i dövföreningarna och i hemmen runt om i Svenskfinland. Ett arbete som skulle ha behandlat alla dessa traditioner hade blivit för omfattande, därför valde vi att fokusera på finlandssvenska teckenspråksdagen.

Målet med denna studie var att dokumentera den finlandssvenska teckenspråksdagen som är en unik tradition för de finlandssvenska döva. Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. uppmärksammar dagen årligen den lördag som infaller närmast den 6 november. Finlandssvenska teckenspråksdagen firar i år 20-årsjubileum, så detta var ett lämpligt tillfälle att ta en tillbakablick över händelserna kring denna dag och ta en närmare titt på hur festligheterna har firats under årens lopp. Därför hade beställaren, Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. ett behov att dokumentera finlandssvenska teckenspråksdagen. Föreningen kan använda vår studie som ett informationspaket i sin verksamhet för att presentera den finlandssvenska dövkulturen och traditionerna. Med detta arbete vill vi även sprida information om denna språkgemenskap till allmänheten.

Vi inleder vårt arbete genom att öppna upp viktiga begrepp inom teckenspråkgemenskapen. Vi berör också ämnen som festtraditioner, svenska dagen och de övriga teckenspråksdagarna för att till sist beskriva firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen. För att genomföra arbetet har vi använt oss av dokumentanalys och litteraturoversikt.

Utmanande i denna studie har varit att få fram litteratur, covid-19 satte käppar i hjulen och vi hade inte tillgång till biblioteken i samma utsträckning som vanligt, dessutom var en del arkiven och forskarsalarna stängda. Information som är relaterad till finlandssvenska teckenspråkigas festseder finns relativt lite dokumenterad av och mycket är "tyst kunskap", som endast språkgemenskapen själv känner till. En annan utmaning har varit att festbeskrivningarnas längd och innehåll varierar. Ibland har det funnits motstridiga och delvis bristfälliga uppgifter beroende på vilken källa vi har använt oss av. Via samtal med föreningens verksamhetsledare, tidigare ordförande och andra nyckelpersoner har vi lyckats få fram av den information som vi har behövt för att genomföra arbetet.

Nämnas bör att vi själva också är medlemmar i föreningen och brukar delta i verksamheten. Vi har en anknytning till teckenspråkgemenskapen både som privatpersoner och genom vårt arbete som teckenspråkstolkar.

Vi valde att skriva examensarbetet på svenska för att temat är finlandssvenskt och för att föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga som är beställaren av detta arbete är en svensk förening och behöver dokumentationen på svenska. Dessutom finns det så lite dokumenterat om finlandssvenska teckenspråkiga på svenska.

Det har varit av stor betydelse för genomförandet av vår studie att vi fått ett stort stöd av den finlandssvenska teckenspråkgemenskapen. Alla döva som tålmodigt har svarat på våra frågor har bidragit till att vi har kunnat förverkliga detta arbete. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.s hjälp har varit oss oumbärlig, de har låtit oss få tillgång till sitt arkiv och hjälpt oss med att leta fram material till vår studie.

År 2020 utgav Svenska litteratursällskapet (SLS) boken Stora finlandssvenska festboken av folkloristerna Anne Bergman och Carola Ekrem. Festboken berättar om hur den svenskspråkiga befolkningen i Finland har firat årets festdagar och livets högtider. Boken var också en inspirationskälla till valet av ämnet i detta arbete.

2 SYFTE OCH METODER

I detta kapitel presenterar vi arbetets syfte och vilka metoder vi har använt oss av i studien.

2.1 Syfte

Syfte med denna studie är att sammanställa och dokumentera finlandssvenska dövas firande av finlandssvenska teckenspråksdagen så som den firas i föreningen Finlandssvenska teckenspråkigas regi. Genom vårt arbete vill vi sprida information och öka kännedomen om finlandssvenska teckenspråkiga och deras tradition av att fira finlandssvenska teckenspråksdagen. Vi hoppas att teckenspråksgemenskapen, tolkar och andra som kommer i kontakt med vårt arbete har nytta av det och finner det intressant.

Festbeskrivningen, som behandlar den finlandssvenska teckenspråksdagen kan bearbetas och publiceras i ett tillgängligt format, till exempel till en teckenspråkig version. Vid behov kan också en broschyr om finlandssvenska teckenspråksdagen tryckas. Vi har även möjlighet att presentera arbetet under nästa finlandssvenska teckenspråksdag, som samtidigt är 20-årsjubileumsfest.

2.2 Metoder

När vi påbörjade vårt arbete tänkte vi att det blir en folkloristisk studie men allteftersom arbetet framskred kunde vi konstatera att det är en litteraturöversikt och en dokumentanalys.

Man kan också se på vårt arbete ur ett antropologiskt-etnografiskt perspektiv eftersom arbetet fokuserar på människor och kultur (Kananen 2014, 13–14).

Enligt Andersen och Gamdrup (1994) är dokumentanalys en indirekt studie av sociala fenomen. Man studerar muntliga, skrivna eller tryckta material angående fenomenet man vill undersöka. Materialet kan bestå av böcker, tidningar och material från olika instanser samt olika typer av inspelningar. (Andersen & Gamdrup 1994, 73–74.)

Vid materialinsamlingen har vi gjort en systematisk översikt över litteratur som berör föreningen. Majoriteten av materialet angående själva teckenspråksfesten har vi hittat i föreningens arkiv. Det har främst varit artiklar i tidningen Finlandssvenska Dövas Blad och föreningens årsberättelser. Föreningens gästböcker som vi använde var till stor nytta då vi kontrollerade när festen hade ägt rum samt hur många hade deltagit i festen. Dock stämde inte datumen alltid

överens med verksamhetsberättelsen. Det har funnits väldigt lite dokumenterat om festerna så allt det material som vi har haft tillgång till har vi också använt oss av i detta arbete. Vi har inte varit tvungna att sälla bort information.

I vårt arbete har fotografierna en betydelsefull roll eftersom de är en viktig del av dövkulturen. Bilderna från festerna är valda på basen av vad som har hänt på festen, vem som har varit med och vem som har fått årets pris. Samtidigt har vi med hjälp av bilderna försökt få fram stämningen på festerna. Övriga bilder är valda för att illustrera innehållet i texten. Bildkvaliteten är inte den bästa möjliga på alla bilderna, eftersom vi inte har haft tillgång till alla bilder i original format. I föreningens ägo finns även en stor samling med inspelat material i form av DV-band, som är oarkiverade. Av det inspelade materialet kunde man säkert ha fått en bredare bild av festernas stämning och innehåll. På grund av tidsbrist hade vi ingen möjlighet att gå igenom allt filmmaterial. Alla fotografier som vi har använt oss av har vi tillstånd att använda. Tillstånden har vi fått av föreningen eller av fotografierna själva.

En relevant del av vårt arbete har varit att få fram ”tyst kunskap”, den har vi har fått tag på via samtalen med de enskilda personerna från teckenspråksgemenskapen. Här bör påpekas att samtalen vi fört är betydligt fler än vad vi har kunnat använda som källor eftersom ett samtal ledde till flera nya samtal, innan vi fick tag på den relevanta information vi var ute efter. Som källor har vi endast använt samtal, som vi har fått tillstånd att använda.

I arbetet hade vi stor nytta av våra tidigare erfarenheter och vår kunskap om teckenspråksgemenskapen. Gemenskapen är liten vilket leder till att det är lätt att få information och hitta ”ledtrådar”. Dock är tjugo år en lång tid och har man deltagit i många fester kan det vara svårt att minnas detaljer.

I en etnografisk studie som denna är det fråga om att man vid insamling av material samtidigt analyserar den, de är tidsmässigt starkt kopplade tillvarandra. Forskaren måste hela tiden vara observant och sätta sig in i materialet. Man kan inte förutse vilket material man är ute efter, för fenomenet är okänt. Av det insamlade materialet kan det framkomma nya frågor och forskningsleder som i sin tur leder till ny insamling av material. I en etnografisk studie styr det insamlade materialet och analysen varandra. (Kananen 2014, 111.)

Då vi samlade in material till den teoretiska referensramen anlidade vi oss av Svenska litteratursällskapets expertis om folkkultur och tradition. Vi har även konsulterat Folkloristiska institutionen vid Åbo Akademi om tillgång till litteratur.

3 TECKENSPRÅKSGEMENSKAP OCH SPRÅK

I detta kapitel går vi närmare in på vems fest det är frågan om. Vi bekantar oss med språkgemenskapen och dess språkliga utmaningar, dövulturen och presenterar föreningen som är beställare av vårt arbete.

3.1 Teckenspråkgemenskapen

I Finland anses teckenspråkgemenskapen ha fått sin början år 1846, då läraren Carl Oscar Malm, som själv var döv började ge privatundervisning åt döva elever i Borgå. Malm hade fått sin utbildning i Sverige och använde därför svenskt teckenspråk i undervisningen. Det svenska teckenspråket utvecklades sedan till ett finskt och finlandssvenskt teckenspråk, som är de nationella teckenspråken i Finland i dag. (Kuurojen Liitto 2021c.) Teckenspråkgemenskapen består av tre viktiga element; språket, kulturen och identiteten. Teckenspråkigas bakgrund är liknande, de delar historia, erfarenheter och livsstil. Enligt språkpolitiska programmet är det därför teckenspråkiga definierar sig som en språklig och kulturell minoritet. (Språkpolitiskt program för teckenspråken i Finland 2010, 9.)

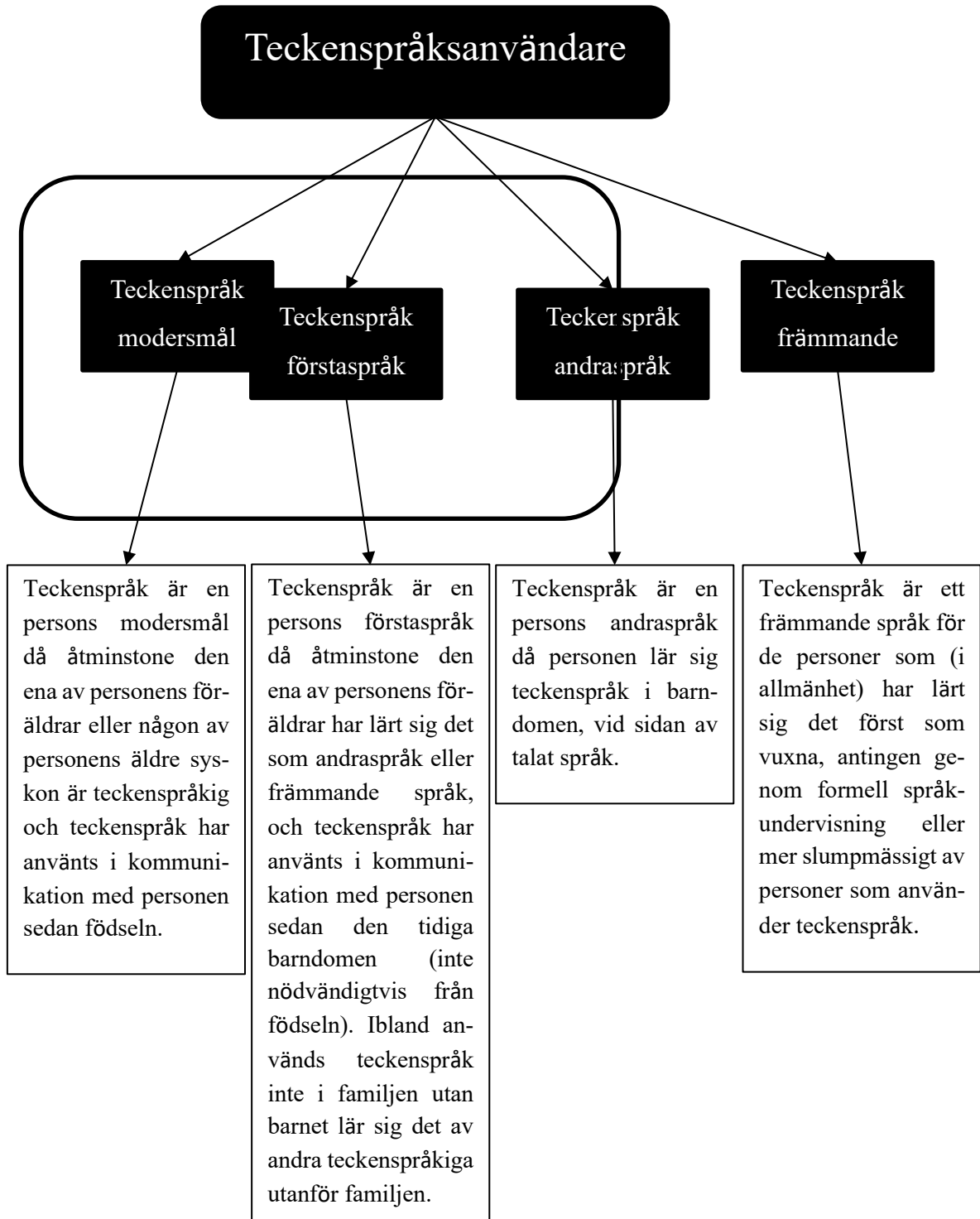
Det finns flera sätt och begrepp hur man definierar teckenspråkgemenskapen och teckenspråksanvändaren. I vårt arbete har vi valt att använda teckenspråkgemenskap, och då syftar vi både på döva och hörande som har en anknytning till denna gemenskap. Här finns några exempel på hur man definierar språkgemenskapen.

Det är inte endast döva som hör till dövgemenskapen, hit hör också dövas hörande barn, syskon till döva, vänner, teckenspråkstolkar, dövpräster, dövdiakoner, och personer som arbetar tillsammans med teckenspråkiga (Språkpolitiskt program för teckenspråken i Finland 2010, 19). Jan-Ola Östman skriver i boken FinSSL – Finlandssvenskt teckenspråk: “Att tillhöra gruppen döva eller gruppen teckenspråkiga ger personen en gruppidentitet med tillhörande stolthet som gruppmedlem” (Östman 2005, 11).

År 2005 har föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. definierat en finlandssvensk teckenspråkig på följande sätt:

“En finlandssvensk teckenspråkig har teckenspråk som sitt modersmål och har antingen finlandssvenska döva föräldrar eller minst en förälder eller vårdnadshavare som är svenskspråkig. Svenskan är således (ett av) denna persons hemspråk och han eller hon använder i huvudsak svenska som sitt andra språk för läsning och skrivning.” (Hedré, Hoyer, Londén, Wenman, Westerholm & Östman 2005, 113.)

I boken Språkpolitiskt program för teckenspråken i Finland (2010) har man presenterat teckenspråksanvändaren och kriterierna för hur de olika grupperna definieras enligt Jokinens (2000) definition (figur 1) (Språkpolitiskt program för teckenspråken i Finland 2010, 20).

Figur 1: Indelning av personer som använder teckenspråk bygger på Jokinens definition (2000, 80)

Enligt den kartläggning som Maria Andersson-Koski utförde år 2014–2015 för föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f framgick det att finlandssvenska teckenspråkigas antal är omkring 90 döva språkanvändare (Andersson-Koski 2015, 4). Teckenspråksbarometern 2020 anger att det finns 3000 personer som använder teckenspråk eller tecknat tal i Finland, som har rätt till lagstadgade tolkningstjänster. Av dem är det cirka hundra personer som använder sig av finlandssvenskt teckenspråk. I Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas befolkningsdatasystem hade däremot 10 personer angett finlandssvenskt teckenspråk som modersmål i januari 2019. (Rainó 2021, 9, 20.)

I kartläggningen framgick det att en stor del av de döva finlandssvenska teckenspråkiga tillhör den äldre generationen språkanvändare, som är födda 1950 eller tidigare. De döva språkanvändarna är huvudsakligen bosatta i Svenskfinland, i Nyland och i Österbotten. (Andersson-Koski 2015, 4.)

Enligt Unescos kriterier är det finlandssvenska teckenspråket allvarligt hotat (Institutet för de inhemska språken 2021a) och är i behov av stort stöd. Språket är splittrat på grund av att det saknar stöd i samhällsstrukturer. Språkgemenskapen själv vill fortsätta att kämpa för sina språkliga och kulturella rättigheter. Men hur de finlandssvenska teckenspråkiga kommer att klara sig i framtiden beror mycket på det stöd de kommer att få från samhället. (Språkbruk 2021.)

Sedan år 1995 har teckenspråket en lagstadgad position som minoritetsspråk i grundlagen (Institutet för de inhemska språken 2021b). Att teckenspråket har erkänts i Finlands grundlag (17§) har stärkt dövas identitet som språk- och kulturgrupp. Detta har lett till att allt fler döva har börjat beskriva sig själva som teckenspråkiga. (Språkpolitiskt program för teckenspråken i Finland 2010, 5.) 1.5.2015 trädde teckenspråkslagen (359/2015) i kraft, vars syfte är att befrämja teckenspråkigas språkliga rättigheter. Lagen ökar myndigheternas kännedom om teckenspråken och teckenspråkiga som en kulturell- och språklig minoritet. (Institutet för de inhemska språken 2021a.)

Efter att det finlandssvenska teckenspråkets ställning blev hotad, började olika instanser i samhället samt språkgruppen själv att inse och reagera på att nu måste man vidta åtgärder för att rädda språket, innan en kultur och ett språk försvinner helt. Eftersom vi arbetar som teckenspråkstolkar och följer med aktuella händelser i dövvärlden, har vi haft möjligheten att följa med dessa revitaliseringsprocesser. I följande kapitel behandlar vi olika revitaliseringsåtgärder.

3.2 Revitalisering av det finlandssvenska teckenspråket

Många åtgärder inom revitalisering har redan gjorts av flera olika instanser. Fortfarande är många åtgärder under arbete för att revitalisera språket och för att trygga finlandssvenska teckenspråkigas ställning i Finland. I statsminister Sanna Marins regeringsprogram från 10.12 2019 nämns att stimulansprogrammet för det finlandssvenska teckenspråket skall fortsätta (Regeringsprogrammet 2019, 178). Vi tar i korthet upp några av revitaliseringsåtgärderna.

Språknämnden för de finländska teckenspråken har fungerat inom Institutet för de inhemska språken sedan år 1997. Från och med år 2012 finns det även medlemmar från den finlandssvenska teckenspråksgemenskapen i nämnden. På så sätt har det finlandssvenska teckenspråket fått mera synlighet och nämnden har möjlighet att behandla ärenden som berör språkgruppen. (Salonen & Savolainen, 2013, 39.) Nämnden har som uppgift att ge principiella och allmänna språkliga rekommendationer om de båda inhemska teckenspråken. "I första hand ägnar sig nämnden åt standardspråk men den kan också uttala sig om andra genrer, t.ex. kyrkligt språk, dikter och sånger". (Institutet för de inhemska språken 2021b.) Till nämndens uppgifter hör även deltagande i olika diskussioner om teckenspråkens ställning samt utarbetning av utlåtanden (Salonen & Savolainen 2013, 39).

Riksdagen har ett eget nätverk för teckenspråken. Nätverket grundades år 2014 och den första ordföranden var riksdagsledamot Mikaela Nylander från Sfp. Målsättningen med nätverket är att öka riksdagsledamöternas kännedom om teckenspråken och dess användning. (Yle Viitotomakieliset uutiset 2014.) Nätverkets sammansättning består av representanter från alla riksdagsgrupper och representation från Finlandssvenska teckenspråkiga r.f., Finlands Dövas Förbund rf och Suomen Kuurosokeat ry. Nätverkets uppgift är att befrämja teckenspråkigas rättigheter genom att påverka regeringsarbetet. Till uppgiften hör även att ordna den årliga teckenspråksdagen i samarbete med Finlands Dövas Förbund. (Rönneberg 2021.)

Inom ramen för revitalisering har också utbildning ingått. Lev i vårt språk 1 och 2 (Livs 1 och 2) var revitaliseringsprojekt som finansierades av Undervisnings- och kulturministeriet. Yrkeshögskolan Humak hade huvudansvaret och som samarbetspartners fungerade Finlandssvenska teckenspråkiga r.f., Finlands Dövas Förbund rf och finska, finskugriska och nordiska institutionen vid Helsingfors universitet. Livs 1 var en instruktörsutbildning som pågick åren 2015–2017. Ett viktigt mål inom utbildningen var att stärka språkbrukarnas identitet och samtidigt

öka deras kännedom om kulturen och språket. Livs 2 var en skraddarsydd tolkutbildning för att råda bot på bristen av finlandssvenska teckenspråkstolkare. Projektet pågick under åren 2018–2020. (Humak 2021.)

Dövas Förbunds språkrådgivning är också ett led i revitaliseringen. Språkrådgivningen öppnade i september 2019. Servicen är öppen för alla som har frågor gällande enskilda tecken eller annat som berör teckenspråk. Servicen är gratis och de fyra anställda erbjuder service på de båda inhemska teckenspråken samt på finska och svenska. Det går att kontakta språkrådgivningen via e-post, WhatsApp och videosamtal. (Andersson-Koski 2020.)

Sprinkler är ett projekt vars mål är att bygga upp ett finlandssvenskt nätverk som stöd för familjer och för personal som arbetar med barn som har hörselnedsättning eller är teckenspråkiga. Finlands Dövas Förbund och regionförvaltningsverket ordnade för första gången fortbildning för personal på daghem och skolor i form av ett webinarium i november 2020. Nätverket Kollegiet Sprinkler ordnar kaffeträffar för personal en gång i månaden via Zoom. Vanligtvis håller en sakkunnig ett kort inlägg och därtill finns det utrymme för diskussion och frågor. Sprinkler ordnar också föräldrakvällar i samarbete med Döva och hörselskadade barns stödförening rf. (DHBS) och Hörselskadade barns föräldraförbund. Sprinkler projektet fortgår till slutet av juni 2021. (Aalto 2021.)

Forskningen i det finlandssvenska teckenspråket har börjat i januari 2021 med medel från Undervisning och kulturministeriet. Forskningsansvaret är delat mellan två universitet, Jyväskylä universitet och Helsingfors universitet. Arbetet mellan universiteten fördelas enligt följande, Jyväskylä universitet fokuserar sig på korpusarbete och Helsingfors universitet forskar i det finlandssvenska teckenspråket som minoritetsspråk i samhälle. (Andersson-Koski 2020.)

Statsrådet har tillsatt delegationen för teckenspråksärenden för perioden 11.2.2021–10.2.2025. Delegationen finns i anslutning till justitieministeriet. Det finlandssvenska teckenspråket är representerat via föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. Justitieministeriet beskriver delegationens mål enligt följande:

“Syftet med delegationen är att bedöma hur målen för teckenspråkslagen (359/2015) uppfylls och befrämja likabehandling, delaktigheten och de grundläggande fri- och rättigheterna för dem som använder det finska och det finlandssvenska teckenspråket” (Oikeusministeriö 2021).

I februari 2021 utgavs Teckenspråksbarometern, för första gången. Utredningen gjordes med hjälp av medborgarenkäten Teckenspråksbarometern, vars syfte var att utreda i vilken grad användare av finskt och finlandssvenskt teckenspråk upplevde hur deras språkliga rättigheter beaktades. Undersökningen riktade sig särskilt till dem som hade angett finskt eller finlandssvenskt teckenspråk som modersmål i befolkningsdatasystemet. I undersökningen beaktades totalt 326 deltagares svar, varav 19 gällde det finlandssvenska teckenspråket. (Rainó 2021.)

Av undersökningen framgick det att tillgång till information på finlandssvenskt teckenspråk finns ytterst sällan samt att utbudet av tolkar som behärskar finlandssvenskt teckenspråk tillräckligt bra är otillräcklig. (Rainó 2021.)

Finlands Dövas Förbund har blivit beviljade pengar av Undervisnings- och kulturministeriet för ett nytt projekt angående fortsatt revitalisering av det finlandssvenska teckenspråket för år 2021. Projektets namn är Språkstyrka-revitalisering av finlandssvenskt teckenspråk. En del av projektet innebär att Finlandssvenska teckenspråkiga uppdaterar sin språkplan och omarbetar den till en revitaliseringsplan. Föreningen påbörjar också en språkmentorverksamhet för att upprätthålla språkkontakten mellan yngre och äldre språkanvändare. Pedersöre kommun och yrkeshögskolan Humak är de viktigaste samarbetspartnerna inom projektet. Ytteresse skola i Pedersöre skall återuppta och utveckla den teckenspråkiga distansundervisningen. Humak planerar en instruktörutbildning som genomförs senare med separat finansiering. (Kuurojen Liitto 2021a.)

Att ta upp revitaliseringen i vårt arbete kändes naturligt då man behandlar finlandssvenska teckenspråksgemenskapen.

3.3 Minoritet

Eftersom finlandssvenska döva är en minoritet inom minoritet tycker vi att det är viktigt att ta upp några aspekter angående minoriteter.

Enligt lexikon för svenska synonymer betyder ordet minoritet mindre tal, mindre del; folkgrupp som i något väsentligt avseende avviker från majoriteten i ett land, till exempel inte har landets huvudspråk till modersmål (Lexikon för svenska synonymer 2021). Att språket har samma värde oberoende av språkanvändarnas antal kan vi vara av samma åsikt i och med följande citat:

“Språk som fenomen är lika stora, även de som bara har få användare. Också en liten grupp har en obestridlig rätt till sitt språk, även om det kan vara svårt, dyrt,

orealistiskt eller till och med omöjligt att förverkliga gruppens språkliga rättigheter”. (Språkpolitiska programmet för teckenspråken i Finland 2010, 12.)

Uttrycket etnisk grupp används idag som en beteckning på minoriteter. Ordet etnisk har alltid samband med ras, språk eller kultur. Vanligtvis är det språket som är i fokus. (Allardt & Starck 1981, 122.)

Genom att stöda de nationella minoritetsspråken hålls de levande. Det betyder att det skall ges möjligheter för minoriteterna att använda och utveckla sitt modersmål samt att utveckla sin kulturella identitet. Minoriteterna skall kunna överföra sitt språk och sin kultur till nästa generation. (minoritet.se 2021.)

Döva har gemensamma drag med övriga språkliga minoriteter. De har sitt eget språk och sin egen kultur. De har blivit utsatta för diskriminering både i skolan och arbetslivet. (Jokinen 2000, 95.) Skillnader till andra minoriteter finns också, teckenspråket och dövulturen har inte tidigare varit erkända av majoritetsbefolkningen. En annan skillnad är att trots försök att kväsa teckenspråket är det fortfarande ett livskraftigt språk. (Jokinen 2000, 96–97.)

Finlandssvenska döva utgör en minoritet både ur finlandssvensk och ur teckenspråkig synvinkel, med andra ord är det fråga om en dubbelminoritet. Finlandssvenska döva har en mångfasetterad identitet och kan känna tillhörighet med många grupper. (Hoyer 2002, 12.) Enligt Annikka Aalto (2020) använder de flesta finlandssvenska döva två eller flera språk i sin vardag. Men det finns också personer som är helt enspråkiga som hör till egen minoritet. (Aalto 2020.)

Medlemmar i en språklig minoritet har för vana att byta till majoritetsspråket då en medlem av majoriteten kommer på plats. Finlandssvenskar byter från svenska till finska då en finskspråkig kommer med. Enligt Karin Hoyer gör också en del av finlandssvenska döva på samma sätt, eftersom de antar att de inte blir förstådda på sitt eget språk. (Hoyer 1998.)

Då människor befinner sig i en minoritetsposition medför det sociala problem. Tillhör man inte majoriteten och inte kan majoritetens språk, kan man lätt stöta på problem då man behöver livsviktig service. Man kan också bli utanför en gemenskap som är resursskapande. (Allardt & Starck 1981, 10.)

Jan-Ola Östman skriver att problemet med att vara en minoritet inom minoriteten är att man känner att man måste ansluta sig till majoritetsminoritetens åsikter för att överleva (Östman 2005, 13).

Vi själva tillhör också en minoritet och därför kan vi identifiera oss bra med övriga minoriteter. Vi är mycket medvetna om att språk, identitet och kultur är starkt sammanknutna med varandra.

3.4 Dövkultur

I en resolution från Dövas nordiska kulturfestival, som arrangerades i Norge 1982 började man använda begreppet "dövkultur", som definieras enligt följande:

“Döva kan betraktas som en språklig minoritet. Dövkultur är en livsform vars förutsättning är teckenspråk. I vidare mening kan sägas att dövkulturen är all sådan verksamhet som berikar den döves liv och förbättrar livskvalitén.” (Göransson & Westholm 1995, 178.)

Dövkultur kan beskrivas som en process där olika värderingar, seder, tro, beteenden, symboler inom dövas kultur överförs från generation till generation. I Finland etablerade sig begreppet dövkultur, tack vare dövmedvetenhet rörelsen- och utbildningen. Döva själva däremot använde sig länge av begreppet dövas värld, då de ville syfta till ärenden som berörde deras seder och riter. Kultur termen använde de i sammanhang som berörde dövas kulturdagar och andra konstformer som utfördes av döva. (Jokinen 2000, 82, 97.)

I en annan definition beskriver man dövkulturen som samfundets levnadssätt, som bygger på synen och gemensamt språk (Hedrén 2009a, 8).

Holm förklarar i följande citat hur man blir delaktig av en annan kultur:

“Det finns ett enda sätt att förstå en annan kultur, och det är att leva med den, flytta in i den, lära sig språket och sederna. Förståelsen kommer senare och den har inga ord, för i samma ögonblick man begriper hur det fungerar försvinner behovet till förklaringar”. (Holm, 2017, 119.)

Finlandssvenska döva delar dövkulturen och dövas kulturhistoria med finska döva och utgör därför en betydelsefull del av dövsamfundet i Finland. Tillika identifierar sig finlandssvenska döva sig med den finlandssvenska kulturen och anser att det skrivna svenska språket är viktigt då det gäller tillgång till information. (Hoyer 2002, 12.)

Finlandssvenska döva känner sig inte helt delaktiga i kulturevenemang på finskt teckenspråk. De upplever att det är svårt att förstå allt på finska (finskt teckenspråk) och också svårt att teckna finskt teckenspråk. (Wenman 2010.)

I rapporten, De finlandssvenska dövas situation i Finland i dag (1998) nämner man att de finlandssvenska döva har en egen stark identitet som finlandssvenska döva. Samt deras specifika

finlandssvenska dövkultur, som tar sig uttryck i det finlandssvenska teckenspråket. (Hoyer 1998, 7.)

Vid en intervju konstaterar Birgitta Wallvik (2009) att överföringen av kulturtraditionerna till en stor del skedde vid dövskolan i Borgå, som var en internatskola. Berättelserna och traditionerna överfördes från elev till elev på ett naturligt sätt. Efter att skolan lades ner 1993 finns det inte samma möjlighet att upprätthålla traditionerna och språket. Wallvik anser att det är viktigt med evenemang där den finlandssvenska teckenspråkiga kulturtraditionen kan bevaras och överföras. (Hedré 2009a, 11.)

Därför har föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga en viktig roll där medlemmarna har tillgång till information och kulturupplevelser på sitt eget teckenspråk. I föreningens kulturverksamhet ingår medlemsträffar och utfärder. Kulturella traditioner har även anpassats för döva, hit hör firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen, som har fått sin början av svenska dagen. (Hedré 2009a, 10.)

3.5 Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

Bild 1: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s logo. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv.

Vi presenterar kort föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. som också är beställare av detta arbete. Logon föreställer tecknet för föreningen och beskriver Svenskfinland, området där de flesta finlandssvenska teckenspråkiga är bosatta.

Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. grundades 6 april år 2002 och registrerades 6 juni 2002 (Finlandssvenska Dövas blad 2020). Dess föregångare var den svenska arbetsgruppen inom Dövas Förbund. Arbetsgruppen som grundades 11 september 1981 hette i början Kommittén för kurscentret i Borgå Dövskola. På Dövas förbunds möte 1984 ändrades namnet till Dövas Förbunds svenska arbetsgrupp. (Wallvik 2005, 122–123.)

En av orsakerna till att föreningen grundades var att man lättare som en förening kunde ansöka om projektmedel från penningautomatföreningen (RAY) och på det viset kunde få mer verksamhet som var direkt riktad till finlandssvenska teckenspråkiga. (Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. 2021.)

Föreningen fungerar som intresseorganisation för finlandssvenska döva. En av föreningens uppgifter är att förbättra dövas ställning så att de kan vara jämlika med alla andra medborgare i samhället. Föreningen samarbetar med myndigheter, organisationer och föreningar som har liknande målsättning som de. (Föreningen Finlandssvenska teckenspråkigas stadgar 2013.) Exempel på myndigheter som föreningen samarbetar med är justitieministeriets samarbetsgrupp för teckenspråksfrågor, riksdagens teckenspråksnätverk. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2019. 8.) Föreningen är en riksomfattande förening och är medlem av Dövas Förbund, vars stadgar, de förutom sina egna följer. Föreningens styrelse består av ordförande samt fyra styrelsemedlemmar, varav en fungerar som viceordförande, en som sekreterare samt en som kassör. Styrelsen brukar träffas 8–9 gånger om året. (Finlandssvenska Dövas blad 2020, 9.)

För att bli medlem bör man ansöka om medlemskap, som styrelsen sedan godkänner. Man kan bli medlem om man är döv eller hörselskadad. Övriga personer som godkänner föreningens syfte och stadgar kan också ansöka om medlemskap. (Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. stadgar 2013.) För närvarande har föreningen 153 medlemmar (Kintopf-Huuhka 2021).

Verksamhetsledaren är anställd av föreningen och för närvarande har föreningen också en projektanställd inom projektet Teckna Hej! (Finlandssvenska Dövas blad 2020, 8).

Föreningen har haft sitt kontor på olika platser i Helsingfors. I början fanns kontoret i Dövas Förbunds lokaliteter. 2003 flyttade föreningen till Villa Rurik som var Helsingfors Dövas förningshus. Från och med oktober 2008 har föreningens sitt kontor på Tilkgatan 7 i Helsingfors. (Finlandssvenska Dövas blad 2013.)

Föreningen förverkligar sitt syfte genom att arrangera olika evenemang för sina medlemmar. Det ordnas månadsträffar, utfärder, museibesök, lillajulsfest, med mera. (Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. stadgar 2013.)

Föreningen ger ut en egen tidning, Finlandssvenska Dövas Blad. Tidningen skickas till alla medlemmar, kontaktpersoner i olika finlandssvenska organisationer samt till anställda i Finlands Dövas Förbund. År 2019 utgavs tidningen tre gånger. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2019,10.)

Under coronapandemi våren och hösten 2020 ordnades medlemsträffarna virtuellt via Teckeneko och Zoom (Westerlund & Wenman 2020, 4–6). Seniorernas tematräffar under våren och försommaren förverkligades också virtuellt (Kintopf-Huuhka 2020, 12–13).

Föreningen har en egen språkplan som fungerar som redskap då verksamheten planeras. Planen har tre delar. I den första delen ingår det långsiktiga målet som är att revitalisera det finlandssvenska teckenspråket. Den andra delen är en fem-årsplan som beskriver hur man hoppas att situationen ser ut om fem år. Den tredje delen har fem olika teman där man ger direkta förslag på hur man kan förbättra språksituationen inom samhällets olika områden. (Kintopf-Huuhka & Andersson-Koski 2020, 7.)

För vårt arbete spelar föreningen en stor roll eftersom den är den drivande kraften bakom organiserandet av festligheterna kring finlandssvenska teckenspråksdagen. Föreningen är en sammanbindande länk till alla finlandssvenska teckenspråkiga och hörande som tillhör teckenspråksgemenskapen.

4 TRADITIONER OCH FESTSED

Före vi går in på finlandssvenska dövas traditioner behandlar vi traditioner och festseder ur ett allmänt perspektiv. Vi presenterar även en del av orsakerna till varför fester firas.

4.1 Tradition

“Tradition kan bestämmas som en process varigenom färdigheter, beteenden, kunskaper och värderingar förmedlas från en individ till en annan” (Bringéus 1990, 103). Till tradition hör både arv och upprepning (Bringéus 2006, 174). Tidigare definierades tradition som ett rituellt beteende som hade upprepats i minst tre generationer (Engman 2021).

I dag uppfattas tradition som ett ord med positiv klang. Tradition är något man vill bevara, värna och vårda om. Då man hör ordet tradition tänker man ofta på äkthet, ursprung och kontinuitet. Ordet tradition kan också upplevas av en del som något negativt. Något som känns gammalmodigt och påtvingat. (Bergman & Ekrem 2020, 422.)

Traditioner finns till för att de ska förändras. Varje generation hämtar någonting nytt till våra traditioner. Det är fråga medvetna val hur man vill att olika festligheter ska firas och upplevas. För att en tradition ska leva vidare är det lika viktigt att forma om den som att bevara den. Att man ändrar på en tradition behöver inte betyda att det påverkar kulturen till det sämre, istället kan det nya ge mervärde till innehållet. (Bergman & Ekrem 2020, 422–423.)

Enligt Engman (2021) föreställer man ofta traditionen som något stabilt och hållbart. Men forskningen visar däremot att traditionerna är hela tiden i en mer eller mindre förändring. Då man förändrar på traditioner kan detta upplevas smärtsamt, det kan kännas som om vår identitet blir hotad. (Engman 2021.) Vi tycker att traditioner är viktiga för att de är en del av vårt arv som visar vår historia och våra rötter.

Människorna har alltid använt sig av både traditioner och festtraditioner för olika ändamål och behov (Herlitz 2006, 14). I kapitlet **Varför firas fester** går vi närmare in på orsakerna till firandet.

4.2 Fest

Att definiera begreppet fest eller festsed är inte alltid så entydigt. Det sägs att fest är någonting som avviker från vardagen och att festen ger oss omväxling. (Herlitz 2006, 22.) Man brukar säga att livet är en fest, men det stämmer förstås inte alltid. Många anser att det blir fest då det är dags att fira årets helgdagar och högtider. Den gråa vardagen byts ut mot festseder och traditioner och man njuter av gemenskapen, god mat och dryck. (Uddenberg 1997, 7.)

Festseder som hör ihop med årets festdagar har alltid en form och struktur. Fester formas och genomförs av människor och därför finns det olika variationer och karaktär på dem. (Bringéus 2006, 167.) Varje generation skapar sin egen variant av festsederna och alla varianterna är lika äkta. Det kan vara fråga om att man flyttar dagar i kalendern eller byter ut vissa maträtter. Ibland har kanske en festsed tagits i bruk på nytt efter en lång paus, men den har kunnat ändra form. (Herlitz 2006, 11–12.) Kyrkan har också haft en viktig roll då man tänker på överföringen av festtraditioner. De flesta av alla nedärvda festbruk har en kyrklig bakgrund, som sträcker sig tillbaka till medeltiden. (Swahn 1994, 5.) Utifrån en festsed borde man kunna dra slutsatser om det samhälle, gemenskap och tiden som man lever i, detta gör att sed- och festforskningen blir mera spännande och intressant (Herlitz 2006, 22). Människor har mera fritid och möjligheterna att ordna fester och gå på fester, för att umgås med andra är fler än vad det var i agrarsamhället (Gustafsson 1978, 22).

Uddenberg anser att det finns två trender om firandet av årets högtider. Antingen firar man inte alls dem eller sen tar man vara på alla högtider och fester och firar dem fullt ut. Den sist nämnda trenden har blivit allt starkare för man vill upprätthålla traditionerna och föra dem vidare till kommande generationer. (Uddenberg 1997, 7.) Det finns också regionala variationer i festseder även om festdagarna i kalendern är desamma i hela landet. Traditionen med att tända festbrasor kan vara knutna till olika fester beroende på var man bor. (Bringéus 2006, 177.)

Dagens festsed ska gärna ha en karaktär av överraskning och något unikt. Festen blir mångsidigare då man lägger till nya element. (Bergman & Ekrem 2020, 422.) Den sociala gemenskapen spelar en viktig roll i det nutida festfirandet, dock kan gemenskapskretsen variera vid en fest. Somliga fester firas inom familjen och andra är släktfester, byafester eller föreningsfester. (Bringéus 2006, 178.)

Festen ger oss sinnesupplevelser, enligt Anne Bergman har musiken en viktig roll i den finlandssvenska julen “En jul utan julmusik är som sommar utan fågelsång eller som vinter utan

snö”. Julen med dofter och olika stämningsskapande element ger oss upplevelser för alla sinnen. Av de fysiska stämningsförhöjande faktorerna är maten den mest prominenta. Detta gäller även andra festdagar än julen. (Bringéus 2006, 184–186.)

4.3 Fester under pandemin

Vid Svenska litteratursällskapets programkväll Fest! i december 2020 berättade folkloristerna Anne Bergman och Carola Ekrem om finlandssvenska festtraditioner och hur traditionerna har förändrats under rådande omständigheter.

De nämner att man har varit tvungen eller att tänka om eller skjuta på sina planerade fester. Enligt Ekrem markerar livets fester ofta olika riter och förändringar i vårt liv. Det är frågan om engångsföreteelser som markerar att man kommer in i ett nytt stadium, som till exempel dop eller konfirmation. Under pandemin har man inte kunnat fira dem i samma utsträckning som man hade önskat sig och då har det blivit en stor kontrast till det som man hade planerat. En del av festerna har man kunnat skjuta upp till nästa år, som till exempel bröllop och födelsedagar. En del fester har man firat i mindre skala. (Bergman & Ekrem 2020.)

Begravningar har man ordnat enligt rådande restriktioner, vilket har känts svårt för de anhöriga. Endast ett fåtal har kunnat vara närvarande vid jordfästningar och övriga har deltagit på distans i sina egna hem. De som har deltagit virtuellt hemifrån i olika tillställningar har skapat en lämplig miljö och klätt sig enligt tillställningens natur. Det har varit positivt att man har hittat på nya sätt att delta då det råder exceptionella förhållanden. Däremot kan det vara svårt att förmedla känslor digitalt. De här nya festsederna är någonting som eventuellt kommer att stanna. (Bergman & Ekrem 2020.)

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har gett tips hur man kan fira tryggt och skapa nya traditioner för firandet under pandemin. Julen kan firas hemma i mindre sällskap. Man kan ordna fester på distans, sjunga julsånger och ha gemensamma middagar på nätet. Om man ordnar fysiska sammankomster är det viktigt att följa myndigheternas anvisningar och rekommendationer. Mika Salminen, direktör vid THL påpekar att det är viktigt att ha roligt tillsammans och dela med sig av sina erfarenheter trots att vi lever i en exceptionell tid. Det viktigaste är att hitta säkra sätt att umgås på och att vara förberedd på att epidemisituationen kan förändras snabbt i olika områden. (THL 2020)

Enligt ordförande Håkan Westerholm i Borgå dövörening har man varit tvungen att avstå från de flesta av föreningens fester på grund av corona läget i Borgå. Våren 2020 kunde ingen morsdagsfest ordnas i stället blev mödrarna uppvaktade med en blomma. Hösten 2020 blev lillajulsfesten avbokad, då fick de äldsta medlemmarna julmaten med hemleverans. (Westerholm 2021c.)

4.4 Varför firas fester?

Herlitz (2006) använder sig av Nils-Arvid Bringéus, professor i sed forskningen, kategorisering då han beskriver orsakerna till firandet av fester. En av orsakerna är behov av omväxling. Detta behov tillfredsställs via olika festseder som gör ett avbrott i vår vardag. Man ser fram emot en fest och förbereder sig inför den genom att bjuda gäster, laga mat och duka fint. Omväxlingen kan också betyda att man använder sig av en annan klädsel än normalt, har en annan typ av mat och dryck samt att man är i ett annat utrymme än vanligt. Omväxlingen kan vara av olika karaktär beroende på festligheternas natur. (Herlitz 2006, 23.)

Människorna har också ett behov av gemenskap. Gemenskapen behöver inte endast bestå av familj och släkt, utan det kan handla om gemenskapen i ett idrottslag eller förening. Det är fråga om något som är återkommande och man känner en stark samhörighet med gruppen. (Herlitz 2006, 23–24.) I ekonomiskt dåliga tider försvinner inte festerna eftersom det fortfarande finns det sociala behovet att uppfylla. Festerna kanske bara blir lite enklare gällande till exempel serveringen anser Anders Gustavsson i *Studiet af fester*. (Gustavsson 1978, 19.)

Gränsmarkeringen hör även till en av orsakerna varför vi firar de återkommande festerna. Man kan markera olika typer av gränser som t.ex. Halloween firas vid gränsen mellan höst och vinter. Nyår markerar gränsen mellan det gamla och det nya året och jul markerar gränsen mellan kristna och icke-kristna. Samtidigt kan en gränsmarkering mellan olika fester medföra ett trauma för dem som är ensamma och inte har någon att fira med, speciellt julen kan upplevas svår. (Herlitz 2006, 24–25.) När en minoritet ordnar fest kan det vara ett behov att markera gränser gentemot majoriteten och samtidigt ett behov att värna om sin egen kultur. Gränsmarkering kan också gälla markering av att ett visst skede i livet är avklarat så som dop, bröllop och begravning. (Gustavsson 1978, 15.)

Tillfälle till återsamling, det vill säga att det alltid finns en huvudorsak till återföreningen, det kan vara frågan om jubileums studentfester och konfirmandträffar. Likväl kan det vara att det

alltid är samma vänner som samlas vid kräftskivan. Vid dessa årliga fester är återseendets glädje stor. (Herlitz 2006, 25–26.)

Vi firar också fester för att vi vill uppnå en känsla av kontinuitet. Festen samt möjligheten till återförening visar att festseden också uttrycker kontinuitet. Det kan handla om kontinuiteten i vänskapen eller i historien. Känsla av kontinuitet kan också betyda att man alltid firar på samma sätt som det alltid har firats. (Herlitz 2006, 26–27.)

Enligt vår studie kan vi konstatera att de här samma orsakerna för firandet av fester gäller också de finlandssvenska döva. I **Analysen** går vi närmare in på de gemensamma faktorerna.

5 TRE ANDRA TECKENSPRÅKSDAGAR

Utöver finlandssvenska teckenspråksdagen vill lyfta fram tre andra teckenspråksdagar. Av dessa tre ordnas två i Finland, en i Sverige och internationella teckenspråksdagen, som namnet säger firas i hela världen. Festen som denna studie handlar om beskrivs närmare i kapitlet **Finlandssvenska teckenspråksdagen**.

5.1 Teckenspråksdagen

Teckenspråksdagen förväxlas ofta med den finlandssvenska teckenspråksdagen. Dagen har firats sedan år 2010 den 12 februari på dövundervisningens fader, Carl Oscar Malms (1826–1863) födelsedag. På denna dag uppmärksammas de båda inhemska teckenspråken, det finska och det finlandssvenska. Finlands dövas förbund ordnar årligen ett seminarium i samband med teckenspråksdagen. (Människorättscentret 2021a.)

År 2021 firades teckenspråksdagen med ett webinarium. Programmet bestod av följande teman, forskning i finlandssvenskt teckenspråk, teckenspråksbarometern, framförande om den nya delegationen för teckenspråksärenden och utvärdering av teckenspråkslagen, tecknade minnen-projektet samt hälsning från riksdagens nätverk för teckenspråken. Under festen delas det också ett hederspris "Årets teckenspråksbragd." Priset tilldelas en person eller aktör som under det gångna året har befrämjat de finländska teckenspråkens ställning. (Tapper-Floman 2021.)

Borgå har haft en viktig roll för teckenspråksgemenskapen eftersom den första dövskolan i Finland fanns där. Borgå Nejdens Döva - Porvoon seudun kuurot r.f. har skapat en egen tradition med krans- och ljusnedläggning vid Carl Oscar Malms staty vid dövskolan i Borgå. (Westerholm 2021b.) Dagen uppmärksammas också i andra dövföreningar runt om i Finland på olika sätt.

Bild 2: Ljusnedläggning vid C.O. Malms staty på Borgå dövskolas gård 12.2.2021. Foto: Taina Helenius (2021)

5.2 Teckenspråkets dag

Sverige har även en egen dag för att uppmärksamma det svenska teckenspråket. Teckenspråkets fester i Sverige besöks även av de finlandssvenska döva som är bosatta där.

Sveriges riksdag erkände teckenspråket som dövas första språk den 14 maj 1981. Sverige var officiellt det första landet i världen som erkände teckenspråket som språk. Därför firas teckenspråkets dag i olika städer i Sverige just denna dag. (Sveriges Dövas Riksförbund 2015.) I år har Teckenspråkets dag uppmärksammats bland annat i dövföreningarna, i skolorna och i städerna på olika platser både inom- och utomhus runt om i Sverige. Programmet kan bestå av olika aktiviteter och konstformer för olika åldrar. Man uppmärksammar teckenspråket till exempel genom att lära ut teckenspråk till allmänheten. Dessutom klär man sig ofta i turkos färg, vilket symboliserar gemenskapen kring, och kampen för, teckenspråk. (Dövas tidning 2014.)

Karin Kronlund-Saarikoski som var med och organiserade den första finlandssvenska teckenspråksdagen är numera bosatt i Sverige. Hon brukar fira teckenspråkets dag tillsammans med vänner och bekanta på torget i Härnösand. (Kronlund-Saarikoski 2021.)

5.3 Den internationella teckenspråksdagen

Den första internationella teckenspråksdagen firades den 23 september 2018. FN:s generalför-samling beslöt i december 2017 att grunda en internationell teckenspråksdag, som skulle firas i samband med dövas internationella vecka. Man bestämde sig för att dagen skulle firas den 23 september, som är samma dag då förbundet World Federation of the Deaf (WFD) grundades. (Människorättscentret 2021b.)

På World Federation of the Deafs hemsidor beskriver man internationella teckenspråksdagen på följande sätt: Internationella teckenspråksdagen är en unik möjlighet att stöda och skydda den språkliga identiteten och den kulturella mångfalden för alla döva och andra som använder teckenspråk. (World Federation of the Deaf 2020.)

Det har varit svårt att hitta uppgifter om hur internationella teckenspråksdagen firas, vi tycker det verkar som om själva dagen försvinner in i dövas internationella vecka. Det händer något varje dag under veckan så dagen kanske bara blir en programpunkt bland övriga program.

I alla dessa teckenspråksdagar har teckenspråket en avgörande roll. I följande kapitel är det svenska språket som står i fokus för firandet.

6 SVENSKA DAGEN

I detta kapitel behandlar vi svenska dagens uppkomst och hur man har firat genom åren fram till idag.

6.1 Bakgrund

Den första officiella svenska dagen firades 6 november 1908 och för att förstå varför man började fira svenska dagen måste vi gå tillbaka i tiden. Finland hörde till Sverige 1249–1809 därför hade svenska språket en stark ställning speciellt i de högre samhällsklasserna. (Haglund & Björkstrand 2019). Efter kriget mellan Sverige-Finland och Ryssland år 1808–1809 tvingades Sverige avstå Finland till Ryssland. Nationalismen började småningom spira och man började fokusera på det finska språket. För att den finska befolkningen inte skulle skapa oroligheter utfärdade Alexander II nya förordningar år 1863. (Meinander 2006, 90–91, 108, 120–124.) Språkförordningen innebar att finskan och svenskan skulle vara jämbördiga språk inom tjugo år (Bergman & Ekrem 2020, 253). Samtidigt fick finska språket en officiell ställning och man fick rätt att använda finska i olika dokument, ämbetsverk, domstolar och liknande (Allardt & Starck 1981,200). I och med representationsreformen 1906 infördes det bland annat allmän rösträtt, vilket också innebar att finska språkets ställning förstärktes. Samtidigt försvann de svenskspråkiga högre ståndens makt. (Marander-Eklund 1988, 20.)

Svenska Folkpartiet (SFP) grundades 1906 för att förena alla finlandssvenskar (Bergman & Ekrem 253). Viktiga punkter i Svenska folkpartiets program var språkfrågan och att bevaka den finlandssvenska befolkningens intressen (Marander-Eklund 1988, 20). För att förstärka samhörighetskänslan började SFP 1907 att planera firandet av en "svensk dag". SFP valde 6 november för att fira svenska dagen. Dagen var kung Gustav II Adolfs dödsdag. (Bergman & Ekrem 2020, 253.) Han var kung över Sverige 1611–1632. Han deltog i trettioåriga kriget och stupade 1632 vid slaget i Lützen. (Marander-Eklund 1988, 21.) Han ansågs ha varit en kung som ville upp-
rätthålla lag och ordning. Eftersom det i Svenska Folkpartiets partiprogram stod att man skulle arbeta för att finska folkets grundlagsenliga rättigheter följdes passade det bra att välja kung Gustav II Adolf som förebild. Genom att välja en svensk kungs dödsdag ville man samtidigt hänvisa till gemenskapen med Sverige. (Bergman & Ekrem 2020, 253.)

Från början hade dagen inget officiellt namn utan man pratade om “en svensk dag”, “den svenska dagen” och om “en allmänsvensk dag”. Småningom började man använda svenska dagen eftersom det var namnet som användes i tidningarna. (Bergman & Ekrem 2020, 254.)

6.2 Firandet genom årtiondena

De tidigaste svenska dagen festerna följde samma mönster som övriga högtidliga tillställningar gjorde, till exempel som Runebergsdagen. Enligt Stora Finlandssvenska Festboken (2020) var festerna stela och högtidliga i religiös-fosterländsk anda. På programmet fanns bland annat festtal, diktläsning och sång. Man sjöng Modersmålets sång, Vårt land och ofta avslutades festen med psalmen Vår Gud är oss en väldig borg. Utomhus ordnades fackeltåg, kransnedläggningar, sånghyllningar och liknande. (Bergman & Ekrem 2020, 254–255.)

På 1930-talet började det förekomma mera språkstrider. Svenskspråkiga och finskhetsivrare hade slagsmål bland annat utanför Gamla Studenthuset. Efter detta byttes festarrangören ut till Svenska Finlands folkting, detta skedde år 1943. När folktinget tog över innebar det att firandet inte längre var partipolitiskt bundet. Man började också med att ordna huvudfesten turvis på olika orter. (Marander-Eklund 1988, 33.)

På 1950 och 1960-talen var festerna fortfarande pompösa enligt Stora Festboken (2020). Presidenten var ofta närvarande vid huvudfesten. Festdeltagarnas antal började dock att minska så man försökte locka ungdomarna med genom att ändra på innehållet i programmet. 1965 ordnades huvudfesten i Svenska Handelshögskolan i Helsingfors och då hade man inget festtal utan ordnade en paneldebatt istället. Musiken blev modernare och det ordnades dans på Studentkåren. På 1970-talet började studeranden fira “svenska natten”, som numera är en etablerad fest inom programmet för svenska dagen. (Bergman & Ekrem 2020, 257.)

Festligheterna har med tiden förändrats. Från början var det meningen att försöka samla den svenska befolkningen, numera är det en möjlighet att föra fram den svenskspråkiga kulturen på ett positivt sätt. Sedan år 2000 har man firat “svenska veckan”. Då ordnas det på olika håll i landet evenemang på svenska. Det är ett tillfälle att informera om svenskan och tvåspråkigheten i Finland. Fortfarande ordnas det en huvudfest. Programmet är varierande men det finns alltid en festtalare och det delas ut pris och medaljer. (Bergman & Ekrem 2020, 257.)

Trots att svenska dagen är en officiell flaggdag sedan 1979 firar man den inte på privat håll i någon större utsträckning (Bergman & Ekrem, 257). Själva har vi bjudit våra finskspråkiga kolleger på tårta och pratat svenska med dem. Enligt Ulla-Maj Nyman-Helenius och Birgitta Björken-Kurki som arbetade i Dövskolan i Borgå under flera årtionden uppmärksammades dagen inte speciellt mycket varken i de lägre eller i högre klasserna. Ingen gemensam fest ordnades i skolan. Man berättade om svenska dagens historia i sina egna klasser och det flaggades ute på gården dagen till ära. (Björken-Kurki 2021; Nyman-Helenius 2021.)

I ett samtal med Eddie Fernberg, som är medlem av Södermanland-Nerikes nation vid Uppsala universitet berättar han att i Sverige firar man inte svenska dagen. Där firar man Gustav Adolfsdagen, det sker främst i studentkretsar. Gustav II Adolf donerade flera egendomar till Uppsala Universitet och därför firas han speciellt mycket där. Det ordnas fackeltåg, körsång, kvällsgudstjänst med mera. Äldre generationen uppmärksammar inte dagen så mycket, de kanske äter en Gustav Adolf bakelse dagen till ära. (Fernberg 2021.)

6.3 Svenska dagen och svenska veckan 2020

Huvudfesten ordnades detta år helt på distans. Den två timmar långa festen direktsändes på Yle Teema och Yle Fem. Programmet bestod av musikuppträdanden, samtal och prisutdelningar. De planerade publikfesterna flyttas till 2021. (Folktinget 2020.)

Svenska veckan fyllde 20 år och även den firades digitalt. Svenskfinlands största kulturevenemang koordinerades av Folktinget. Totalt deltog 17 regioner i evenemanget. Svenska veckan erbjöd ett digert program med kultur på svenska för alla åldrar. Målsättningen var att fungera som en sammanförande länk mellan den svenskspråkiga och finskspråkiga befolkningen. (Svenska veckan 2021.)

6.4 Svenska dagen-märke

Det första svenska dagen-märket började säljas 1908 till förmån för Svenska kulturfonden som nyss hade grundats (Bergman & Ekrem 2020, 255). Det första märket var ett "nystan" i gult och rött. Förr såldes märken av skolelever som fick en liten provision av försäljningen. (Svenska centralarkivet 2017.) Från och med början 2000-talet delas märkena ut gratis (Haglund & Björkstrand 2019). När vi tittade på bilder av svenska dagen-märken märkte vi att utseende har varierat väldigt mycket men att färgerna gult och rött förekommer ofta. På bilden kan man se olika varianter av märket. Våra källor anger olika angående året då försäljning av märket

började men majoriteten av källorna uppger att försäljningen började 1909. Vi har ändå valt att ta informationen från Stora Finlandssvenska Festboken (2020) eftersom det är det nyaste materialet vi har haft tillgång till. Övriga källor som vi läste är Svenska dagen – en folkloristisk studie, Svenska Centralarkivet och Yle Vetamix.

Bild 3: Svenska dagen-märken under åren 2015–2019. Foto: Stina Heikkilä/Folktinget (2021)

6.5 Svenska dagen-bakelse

Svenska dagen-bakelsen eller Gustav Adolfs-bakelsen som den också kallas började säljas på 1920-talet av bageriet Stella. På 1990-talet började Konditori Ekberg också sälja bakelserna, nu säljs den även på övriga ställen. Bakelsen är en säsongsvara och är inte särskilt känd. (Bergman & Ekrem 2020, 258.) På basen av recept som vi har läst och bilder vi har tittat på kan vi konstatera att det finns otaliga versioner av bakelsen. Det verkar som om den enda gemensamma nämnaren är en siluett av Gustav II Adolf, oftast i mörk choklad, som placerats på bakelsen. På bilden kan ni se en version av bakelsen.

Bild 4: Svenska dagen-bakelse. Foto: Peter Segermar/Nordiska museet (2012)

6.6 Modersmålets sång

Modersmålets sång är komponerad och skriven av Johan Fridolf Hagfors år 1897. Sången sjöngs på den första officiella svenska dagen festen den 6 november 1908. Sången hade tidigare varit en samlingsång för de svensktalande i Finland. Inofficiellt kallas den till finlandssvenskarnas nationalsång. Sången uppfördes för första gången den 6 maj 1898 i Helsingfors i samband med att det förflutit femtio år sedan uruppförandet av Fredrik Pacius tonsättning av Vårt land. Publiken uppskattade sången storartat och den spreds i landet som en löpeld. (Bergman & Ekrem 2020, 258–259.)

Modersmålets sång innehåller alla de element som hörde till den tidens nationalromantik, både vad gäller text och melodi. Den sjöngs ofta tillsammans med Vårt land och Suomis sång. Sången uppfördes i högtidliga sammanhang och den väckte starka fosterländska känslor. Sången spred sig via olika finlandssvenska organisationer och man började sjunga den både i

Sverige och i Estland. Numera är den inte lika känd i Sverige. Men hos oss har den behållit sin ställning och sjungs fortfarande i olika finlandssvenska sammanhang och i de finlandssvenska skolorna. Det betyder att majoriteten av finlandssvenska barn och unga känner till den. (Bergman & Ekrem 2020, 258–259.)

Här är orden till den i finlandssvenska kretsar välkända och kära sång. Texten är tagen ur Vår Sångbok (Segerstam 1959).

Modersmålets sång

Hur härligt sången klingar
 på älskat modersmål!
 Han tröst i sorgen bringar,
 han skärper sinnets stål!
 Vi hört den sången ljuda
 i ljuvlig barndomstid,
 och en gång skall han bjuda
 åt oss i graven frid!
 Du sköna sång vårt bästa arv,
 från tidevarv till tidevarv,
 ljud högt, ljud fritt
 från strand till strand
 i tusen sjöars land!

Vad ädelt fädren tänkte,
 vad skönt de drömt en gång,
 det allt de åt oss skänkte
 i modersmålets sång.
 Hur våra öden randas,
 den sången är oss kär,
 Vår själ i honom andas,
 vår rikedom han är!
 Du sköna sång vårt bästa arv,
 från tidevarv till tidevarv,
 ljud högt, ljud fritt
 från strand till strand.

Enligt anteckningar i föreningens arkiv, verksamhetsplan och Finlandssvenska Dövas Blad har Modersmålets sång också sjungits på teckenspråk under de flesta av finlandssvenska teckenspråksdagarna.

År 2019 gjordes en översättning av Modersmålets sång till finlandssvenskt teckenspråk. Översättningen framarbetades av en arbetsgrupp med stöd av Dövas förbunds språkrådgivning i finlandssvenskt teckenspråk. Sången är publicerad i nätordboken SignWiki. (Andersson-Koski 2021.) Modersmålets sång på teckenspråk (bilaga 1).

En flashmobb med Modersmålets sång ordnades på centrumbiblioteket Ode år 2019 av Livs 2 gruppen och föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. (Bäck, 2019). Man kan ta del av flashmobben och uppleva den fina stämningen då Modersmålets sång framförs på finlandssvenskt teckenspråk (bilaga 1).

Bild 5: Flashmobb med Modersmålets sång uppfördes i biblioteket Ode i Helsingfors. Foto: Niklas Tallqvist/Hufvudstadsbladet

År 2020 ordnade Dövas förbunds språkrådgivning för första gången med allsång av Modersmålets sång, svenska dagen till ära. Detta skedde på webben via Zoom plattformen (Kankkonen 2020). Länken till allsången finns i bilaga 1.

7 FINLANDSSVENSKA TECKENSPRÅKSDAGEN

I detta avsnitt berättar vi om bakgrunden till finlandssvenska teckenspråksdagen och presenterar festen i 5-årsperioder från år 2001–2020.

7.1 Bakgrunden till firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen

I en intervju med Håkan Westerholm på den första finlandssvenska teckenspråksdagen 6 november 2001 berättar han att han blivit kontaktad av tv:n år 2000 i samband med firandet av svenska veckan. Han blev tillfrågad om finlandssvenska teckenspråkiga kommer att uppmärksamma svenska dagen. Det var då han fick tanken att det här är någonting som bör firas inom teckenspråkiga också. Westerholm och Karin Kronlund-Saarikoski tog tag i saken och satte i gång med förberedelserna för firandet av svenska dagen som under kvällens lopp blev till den första finlandssvenska teckenspråksdagen. (Kuurojen Liitto 2002.)

Festtalare, riksdagsledamot Margareta Pietikäinen, Svenska folkpartiet (Sfp), kom med initiativet under festen att dagen kunde heta Finlandssvenska teckenspråksdagen (Kuurojen Liitto 2002). Det var så här firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen fick sin början och nu är den redan en etablerad tradition.

7.2 Finlandssvenska teckenspråksdagen 2001–2005

Den allra första finlandssvenska teckenspråksdagen firades på svenska dagen, tisdagen den 6 november **2001**. Festen ordnades i Villa Rurik, i Helsingfors dövas föreningsutrymmen. På plats var ett sextiotal finska och finlandssvenska döva. (Wallvik 2001, 54.)

Festen öppnades av Risto Rautanen, ordförande i Helsingfors dövas förening. Rautanen gladdes över att festen ordnades i Villa Rurik, vid öppningstalet påminde han om finlandssvenska dövas insatser i föreningens historia bland annat som ordförande för dövföreningen. (Wallvik 2001, 54.)

Festtalet hölls av riksdagsledamot Margareta Pietikäinen från Svenska folkpartiet (Sfp) I sitt festtal berättade Pietikäinen om Svenska dagens historia och om att dagen har grundats för att finlandssvenskarna kände att deras språk var hotat. Hon betonade vikten av att få sitt modersmål erkänt och berättade även om de rättigheter som teckenspråkiga har i grundlagen. Hon nämnde

också om arbetet med den nya språklagen och att det är viktigt att beakta det finlandssvenska teckenspråket i den. (Wallvik 2001, 54.) Hon avslutade talet med följande ord:

“Svenska dagen handlar starkt om den finlandssvenska identiteten, kulturen och givetvis språket. Det finlandssvenska teckenspråket är inte identiskt med det finska eller rikssvenska, detta är mycket viktigt att också detta modersmål får leva vidare. Låt svenska dagen i framtiden också firas som Det finlandssvenska teckenspråkets dag!”. (Borgåbladet 2001.)

Pietikäinen avtackades med en blombukett i finlandssvenska färger av Håkan Westerholm, ordförande i Borgå dövförening. Under festen delades Finlands Dövas Förbunds förtjänsttecken i silver till Birgitta Wallvik, för hennes förtjänstfulla arbete för de dövas väl. (Kuurojen Liitto 2002.) Kvällen fortsatte med trevlig samvaro och gästerna bjöds på kaffe och kaka, som var bakad av Elisabet Laurila enligt Maj-Lis Sundells recept (Wallvik 2001, 54).

Bild 6: Efter det officiella programmet bjöds det på kaffe och kaka. Längst till höger festtalaren Margareta Pietikäinen. Foto: Tuija Nurmilaakso (2001)

Bild 7: Dövspråken Bernt Kaustell samtalar med gästerna. Foto: Rolf Westerlund (2001)

Bild 8: Festtalaren, riksdagsledamot Margareta Pietikäinen och Birgitta Wallvik beundrar diplommet. Foto: Rolf Westerlund (2001)

År **2002** ordnades festen igen i Villa Rurik i Helsingfors. Enligt Håkan Westerholm delades inga priser ut detta år, men flera damer tackades däremot med en ros för sitt engagemang i festligheterna. (Westerholm 2021a.)

Liisa Kauppinen syns på bilderna i tidningen Dövasbladet 2/2002. Hon omnämns också som tidigare föreläsare i Svenska Dövas blad 2–3/2003 (Wenman 2003). Så vårt antagande är att hon var festtalaren.

Enligt gästboken firades dagen den 6 november och 26 personer deltog på festen (Finlandssvenska teckenspråkigas r.f:s gästböcker). Inget mera har dokumenterats detta år, utom fotografier som vi har haft tillgång till ur Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv.

Bild 9: Karin Kronlund-Saarikoski, Berit Petäjäinen, Maj-Lis Sundell, Berit Kinnunen, Etel Tarvonen och Astrid Bjong tackades med en ros. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2002)

År **2003** stod Österbotten i tur att ordna festen. Tillställningen arrangerades i Vasa dövas förnings lokaler den 6 november. Festen började med att Jorma Tarvonen, ordförande i Vasa dövas förening, välkomnade alla. Håkan Westerholm berättade om firandet av svenska dagen. Markku Jokinen var på plats och berättade om Dövas världsförbund (WFD) och om hur valet av ny ordförande gick till. (Wenman 2003.)

Utmärkelsen Årets finlandssvenska medlem delades ut för första gången, priset gick till Birgitta Wallvik. Motiveringen till priset var att Birgitta har jobbat aktivt för finlandssvenska döva. Priset var en keramiktavla och blommor. Som avslutning på festen bjöds det på kaffe och smörgåstårter. På plats var ungefär 25 gäster. (Wenman 2003.)

Finlandssvenska teckenspråksdagen år **2004** firades lördagen den 6 november i Tammerfors i föreningen Tampereen viittomakieliset ry:s lokaler. På programmet fanns genomgång av föreningens verksamhet, diskussion om boken som Birgitta Wallvik hade under arbete. (Wenman 2004.) Boken handlar om finlandssvenska dövas historia, som sedan mera fick titeln "*Du måste vara döv för att förstå*" enligt dikten med samma namn (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv).

Föreningen Tampereen viittomakieliset hade också ordnat program, de hade bjudit in en guide som berättade om Tammerfors stadshistoria. Dagens höjdpunkt var utdelning av årets medlem pris, utmärkelsen gick till Alf Bjong från Jakobstad. Föreningen ville tacka honom för hans insats i främjandet av finlandssvenska dövas ställning. Speciellt ville de tacka Bjong för hans initiativ att grunda svenska arbetsgruppen då han satt i Dövas Förbundsstyrelse i början av 1980-talet. En flaska champagne och en vinkylare överräcktes till Alf. Serveringen bestod av lunchbuffé samt kaffe och tårter. Ett 40-tal gäster var med och firade denna gång. (Wenman 2004.)

Söndagen den 6 november **2005** samlades medlemmarna andra året i rad i Tammerfors för att uppmärksamma den femte finlandssvenska teckenspråksdagen. Festligheterna började med lunch och samvaro. Därefter önskade ordförande Håkan Westerholm alla hjärtligt välkomna. Lena Wenman från Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. berättade om svenska dagens historia. Marita S. Barber från Dövas Förbund höll föredrag om dövas kultur och identitet. Medlemmarna fick även arbeta i grupp och diskutera kring dessa ämnen. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv 2005.) Till festen hade samlats ca 60 deltagare från när och fjärran (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2005, 8).

Till Årets finlandssvenska medlem valdes Johan Hedrén, för hans fina insatser för föreningens väl. Priset för Årets bästa finlandssvenska service gick till kulturenheten vid Dövas Förbund, för deras insats med att ge ut information på båda inhemska skrivna språken samtidigt. Utmärkelsen delades ut för första gången. Alla pristagare fick som tack en väggklocka med motiv från Borgå. Som avslutning tecknades Modersmålets sång under ledning av Birgitta Wallvik. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv 2005.)

7.3 Finlandssvenska teckenspråksdagen 2006–2010

Festligheterna ordnades den 4 november 2006 i Ytteresse, Pedersöre. Festtalare var professor Jan-Ola Östman från Nordica, institutionen för nordiska språk vid Helsingfors universitet. Han berättade om bevarandet av minoritetsspråk. Nordica premierades som Årets bästa finlandssvenska service till döva med motiveringen att de stött föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga i dess arbete med intressebevakning. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2006, 7.)

Till Årets finlandssvenska medlem valdes Annukka Hiekkänen som jobbat för finlandssvenska frågor i kyrkostyrelsens arbetsgrupp för dövfrågor. Annukka har också jobbat inom Dövas Förbund för finlandssvenska dövas ärenden. (Wenman 2006, 10)

Övriga programnummer var en genomgång av föreningens händelser under året som gått, samt presentation av Daghemmet Snäckan och dess verksamhet. Rektorn för Ytteresse lågstadieskola Bjarne Wikström var också på plats. Han berättade om hur man arbetar i skolan med integrerade teckenspråkiga elever och hur man organiserar distansundervisning. 56 personer deltog i festligheterna. (Wenman 2006, 10.)

Bild 10: Festtalaren, Jan-Ola Östman från Nordica. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2002)

2007 firades Finlandssvenska teckenspråksdagen under veckoslutet 4–5 november i Åbo med över 80 deltagare från Finland och Sverige. Denna gång fanns det två festtalare, Markku Suksi professor i statsvetenskap från Åbo Akademi. Suksi föreläste om teckenspråkigas rättigheter inför lagen och om finlandssvenska dövas framtida möjligheter för en bättre situation. Den andra festtalaren Kaisa Alanne, chef för teckenspråksenheten i Dövas Förbund, talade om språkpolitik och teckenspråk i samhället. På programmet stod även hälsningstal av Dövas Förbunds styrelseordförande som framfördes av styrelsens viceordförande Sirpa Lehtinen. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2007, 7.)

Till årets medlemmar valdes två personer, för deras engagemang för de döva i Borgå, Karin Kronlund-Saarikoski och Brita Edlund. Årets bästa service gick denna gång till Svenska Folkpartiet, priset mottogs av partisekreteraren Ulla Achrén. Dagen besöktes också av Svenska Folktingets utbildningssekreterare Viveca Lahti. I samband med finlandssvenska teckenspråksdagen firades också föreningens 5-årsjubileum och dagen till ära bjöds det på en

festlig tårta. Dagen avslutades med en festmiddag på en trivsamt restaurang i Åbo. Söndagens program bestod av museibesök. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2017.)

Bild 11: Festpubliken följer koncentrerat med programmet. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2007)

År **2008** var det Borgås tur att ta emot gästerna. Dagen firades den 8 november i Kulturhuset Grand. Som festtalare var juridiska ombudet Ulrika Krook från Svenska handikappförbundet. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv 2008.) Årets finlandssvenska medlemspris gick till Lena Wenman. Inget pris för Årets svenska service delades ut denna gång. (Finlandssvenska Dövas Blad 2017, 20.) Enligt gästboken var 47 personer med på festen (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s gästböcker).

År **2009** firades dagen den 7 november på Dragsviks garnison i Ekenäs (nuvarande Raseborg). Enligt gästboken var 40 personer med och firade (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s gästböcker).

Festligheterna började med en guidad rundtur på garnisonen. Festen och middagen hölls i officerarmässen. Till förrätt serverades tomatsoppa, huvudrätten var lax och till efterrätt pannacotta.

Anita Hellöre berättade om sitt författarskap och om sin bok som berättar om den dövblinda Frans Lejon. Håkan Westerholm höll tal. Rolf Westerlund blev vald till Årets medlem, med motiveringen att han varit en mycket aktiv medlem och ordnat olika utfärder. (Hedrés, 2009b.) Till Årets finlandssvenska service valdes William Thurings stiftelse, som stött starten av Webbtv Teckeneko (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2009, 6).

Bild 12: Guidad rundtur på Dragsvik garnison i Ekenäs. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2009)

Bild 13: Årets medlem Rolf Westerlund. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2009)

År **2010** samlades man i Esbo. Festen firades den 6 november i dövföreningen Espoon viittomakieliset (EVY) utrymme i Hagalund. Festtalet hölls av ordförande för Dövas Världsförbund, Markku Jokinen, som berättade om mänskliga rättigheter. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2010.)

Årets svenska service priset gick till Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA), för översättningen av Kyrkohandboken till finlandssvenskt teckenspråk. Priset mottogs av Borgå stifts dövpräst, Maria Lindberg och diakoniarbetare Pia Kummel-Myrskog. Årets medlem priset gick till Berit Kinnunen, för aktivt deltagande i styrelse- och föreningsverksamheten under år 2009. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2010.)

Under festligheterna framförde konststuderande Oscar Lönholm en teckenspråkig föreställning, "Kan 2 bli 1?", som handlade om kultur och identitet. Föreningen donerade också en penninggåva till Dövas Världsförbund, WFD, för att stöda deras verksamhet. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2010, 9.) Som avslutning på festen tecknades en modifierad version av Modersmålets sång. Efter det fick de 40-tal gästerna njuta av kaffe och smörgåstårter. (Sahlström 2010, 4.)

Bild 14: Dövprästen Maria Lindberg och Pia Kummel-Myrskog från KCSA tackas av ordförande Håkan Westerholm. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2010)

Bild 15: Gruppbild av gästerna. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2010)

7.4 Finlandssvenska teckenspråksdagen 2011–2015

År **2011** arrangerades ingen fest på grund av bristande resurser. Föreningen beslöt att fira i större skala år **2012** i samband med föreningens 10-årsjubileum. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2011,8.)

Festen med 10-års jubileumsseminarium firades i Vasa Sokos hotell 10–11 november **2012**. Språkplanen samt historiken om dövas idrott presenterades under seminariet. Årets bästa service priset gick till Karin Hoyer, specialsakkunnig vid Dövas Förbund. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2012, 11.)

Enligt Finlandssvenska teckenspråkigas gästbok deltog 49 medlemmar i festligheterna (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s gästböcker). Årets medlem priser delades ut från tidigare år, 2010 Patrick Wiche, 2011 Håkan Westerholm samt detta års medlemspris 2012 gick till Oscar Lönnholm. Kvällens program bestod av middag och teckenspråkig musikuppträdande av sånggruppen Armstrong. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2012, 11.)

År **2013** var ett mellan år, då ingen fest ordnades (Finlandssvenska Dövas Blad 2017).

År **2014** var det Tammerfors tur att ta emot gästerna. Dagen firades i Tammerfors dövförenings lokaler. Outi Ahonen höll föredrag om döva karelare. Eva Sahlström valdes till Årets medlem och riksdagsledamot Mikaela Nylander (Svenska folkpartiet) valdes till Årets finlandssvenska service. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2014.)

Nylanders val motiverades med "utmärkt insats för det finlandssvenska teckenspråket" och med "aktivt arbete inom riksdagen med teckenspråksfrågor". Nylander anser att det är viktigt att man har fått med det finlandssvenska teckenspråkets framtid på politiska agendan. Hon var också med och grundade riksdagens nätverk för teckenspråken. (Hufvudstadsbladet 2014.) Efter festen ordnades teckenspråkig gudstjänst i Gamla kyrkan (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2014).

Bild 16: Riksdagsledamot Mikaela Nylander fick årets bästa service priset. Foto: Richard Nordgren/Hufvudstadsbladet (2014)

Festen för år **2015** firades i Helsingfors hörsselförenings lokaler i Tölö. Janne Kankkonen och Leena Savolainen från Dövas Förbunds teckenspråksenhet berättade om teckenspråksforskning och insamlandet av material till SignWiki. De drygt 30 gästerna fick avnjuta en salladslunch samt kaffe och tårta. (Wenman 2015, 6.)

För sitt arbete med revitaliseringen av det finlandssvenska teckenspråket, sitt gedigna arbete med dövhistoriker samt sitt stora stöd till föreningen erhöll Birgitta Wallvik priset som årets medlem. Till årets svenska service utsågs Dövas Förbunds teckenspråksenhet tack vare sitt arbete med det finlandssvenska teckenspråket i SignWiki och Suvi-ordboken. Priset detta år var turkosa glasskålar med föreningens logo ingraverat samt blommor och diplom. (Wenman 2015, 6.)

Bild 17: Kaffeservering under festligheterna. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2015)

Bild 18: Birgitta Wallvik var årets medlem. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2015)

7.5 Finlandssvenska teckenspråksdagen 2016–2020

Den 12 november **2016** firades festen på Kiala gård i Borgå. Närvarande var 39 personer. I samband med finlandssvenska teckenspråksdagen firades även dövundervisningens 170 åriga historia. Dagen började med en gemensam lunch och där tillhörande efterrätt. Därefter blev det festtal av hela tre personer, Birgitta Wallvik, Lena Wenman och Elin Westerlund, med temat Dövundervisningen i går, i dag och i morgon. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2016.)

Sedan fortsatte programmet med den sedvanliga prisutdelningen, till Årets medlem valdes Maj-Lis Sundell, med motivering:

“Maj-Lis har varit trogen deltagare i många år på alla aktiviteter och gett helhjärtat stöd till föreningen, hon har representerat, deltagit aktivt och arbetat för finlandssvenskt teckenspråk bland annat inom teckenspråkiga kulturaktiviteter” (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2016.)

Till Årets svenska service valdes yrkeshögskolan, Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) för deras stora insats med instruktörutbildningen Lev i vårt språk (Livs 1). Anställda från Humak hade inte möjlighet att närvara personligen, utan tacket sändes som en videohälsning. För första gången delades det också ut ett hederspris, som gick till Alf Bjong, han var med och grundade Dövas Förbunds Kommitté för kurscentret vid i Borgå Dövskola, som senare fick namnet Svenska arbetsgruppen. Till arbetsgruppens uppgifter hörde intressebevakning och arrangerande av olika verksamheter för finlandssvenska döva. Bjong ansvarade också för att trygga finlandssvenska dövas representation i Dövas Förbundsstyrelse. Arbetet har inte alltid varit lätt under de gångna åren, men tack vare hans insatser kunde föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga grundas år 2002. Alf hade inte själv möjlighet att närvara vid festligheterna så hederspriset överräcktes till Alf sommaren 2017. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2016.)

Som överrasknings program fick festgästerna pröva sina skrattmuskler med underhållning av stand-up komikern Gavin Lilley. På plats var även dövprästen Maria Lindberg som informerade om aktuella händelserna inom kyrkans dövarbete och avslutade med en bön. Gästerna fick också se en videohälsning med temat språk och kultur och dess bevarande för framtida generationer. Hälsningen (bilaga 1) framfördes av föreningens medlemmar i olika ålder. Under dagen bjöds det på kaffe och tårta. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2016.)

Bild 19: Styrelsen samlad vid Kiala gård i Borgå. Från vänster Robin Hänninen, Julia Hirvelä, Magdalena Kintopf-Huuhka, Lena Wenman och Janne Kankkonen. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2016)

Bild 20: Alf Bjong blir uppvaktad med hederspriset av verksamhetsledaren Magdalena Kintopf-Huuhka. Foto: Santeri Jutila/HSS Media (2017)

År 2017 firades festen i Tammerfors på restaurang Laterna, samtidigt firade också föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga sitt 15-årsjubileum (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2017).

Programmet bestod av en historisk tillbakablick över hur föreningen grundades och vad som har hänt inom föreningen de senaste 15 åren. Berättare var Håkan Westerholm, Johan Hedrén och Lena Wenman. Teman som lyftes fram var arbetet för det finlandssvenska teckenspråket och rätten till eget språk. Övrigt program var teaterimprovisation och utdelning av förtjänsttecken från Dövas Förbund. (Wenman 2017, 4.)

Föreningens egna utmärkelser delades också ut. Till Årets medlem valdes Brita Peura som arbetat aktivt som styrelsemedlem genom att representera föreningen bland annat i teckenspråkiga kulturaktiviteter. Till Årets svenska service valdes Handlaget rf, och Hannele Rabb, som också är aktiv inom DHBS (Döva och hörselskadade barns stödförening) var på plats och tog emot priset. Motiveringen till priset var att Handlaget synliggör och sprider kunskap om det finlandssvenska teckenspråket genom bilder och video. 48 personer var med på festen och alla deltagare fick föreningens jubileumstidning. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s Verksamhetsberättelse 2017.) Middag och kaffe med tårta serverades. Detta år tecknades både Modersmålets sång och Vårt land. (Wenman 2017, 4.)

Bild 21: Hannele Rabb och Brita Peura fick pris. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2017)

Bild 22: Lena Wenman får förtjänstecken av förbundets styrelseordförande Jaana Aaltonen. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.s arkiv (2017)

Bild 23: Gäster vid långborden. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.s arkiv (2017)

År **2018** var det dags att åka västerut. Festen firades på restaurang Kuparipaja vid Fiskars bruk i Raseborg. Tillställningen började med att en anställd på Fiskars bruk berättade om bruket och dess historia. Festtalare var Mikaela Tillander från Yles teckenspråksnyheter. Hon berättade om teckenspråkiga nyheterna och om hur media för teckenspråkiga har utvecklats. (Westerlund & Ekstöm 2018, 6.)

Till Årets medlem valdes Elin Westerlund för sitt engagemang i styrelsen samt för sitt aktiva synliggörande av finlandssvenskt teckenspråk. Till Årets svenska service valdes Hufvudstadsbladet (HBL) som har skrivit om finlandssvenska teckenspråkiga och om det finlandssvenska teckenspråket. Priset mottogs av chefredaktör Susanna Landor. (Westerlund & Ekstöm 2018, 6.)

Historieforskare Hanna Lindberg, som studerar minoriteters rättigheter vid Tammerfors universitet berättade om finlandssvenska dövas rättigheter. I programmet ingick också en kort framtidsdiskussion om föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga. Festen avslutades med att man tecknade Modersmålets sång, efter det bjöds det på kaffe och citron-marängtårta. Festen hade över 30 deltagare. (Wenman 2018, 12–13.)

Bild 24 Årets festtalare Mikaela Tillander från Yles teckenspråksnyheter. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.s arkiv (2018)

Bild 25: Årets pristagare Elin Westerlund och Susanna Landor. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.s arkiv (2018)

År **2019** ordnades festen i Österbotten i Jakobstad på Rosenlunds prästgård. Festtalare var justitieminister Anna-Maja Henriksson, som berättade om hur regeringsprogrammet stöder finlandssvenskt teckenspråk och att en språkbarometer och språkpolitiskt program är under bearbetning. I talet betonade Henriksson även följande: “Vi måste se till att det finlandssvenska teckenspråket överförs till nästa generation och att också barnen och ungdomarna har möjlighet att använda och upprätthålla sitt språk”. (Wenman & Westerlund 2019, 5–6.)

Till Årets medlem valdes Janne Kankkonen med motiveringen att han arbetat mycket för att synliggöra det finlandssvenska teckenspråket både på arbetstid och privatid. Yles Barnredaktion valdes till Årets service med motiveringen att de visat teckenspråkigt barnprogram på tv. Barnprogramledaren Malin Olkkola var på plats för att ta emot priset. (Wenman & Westerlund 2019, 5–6.)

Bild 26: Publiken deltar i programmet. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2019)

Bild 27: Årets festtalare, justitieminister Anna-Maja Henriksson tackas av Lena Wenman. Foto: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv (2019)

Livs 2 studerande vid yrkeshögskolan, Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) och föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga ordnade också med eget program kring svenska dagens festligheter år **2019** i Helsingfors. Via föreningens projekt Teckna Hej! gjordes det besök till skolor och daghem för att informera om det finlandssvenska teckenspråket samt att teckna Modersmålets sång tillsammans med barnen. (Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2019.) På kvällen deltog även flera i Folktingets svenska dag fest på Svenska teatern (Westerlund & Ekström 2019, 7). Vi hade själva möjligheten att delta i festligheterna tillsammans med övriga medlemmar från Finlandssvenska teckenspråkiga.

Det exceptionella året med covid-19 virus gjorde att ingen fysisk fest kunde ordnas år **2020**. Därför beslöt styrelsen att ordna teckenspråksdagen virtuellt lördagen 7 november i Helsingfors och sända den via föreningens webbsida, Teckeneko. Festen direktsändes från Greja, som är samlingsrum för boende i Tripla YIT:s bostäder. Programmet leddes av föreningens verksamhetsledare Magdalena Kintopf-Huuhka och ordförande Robin Hänninen, som berättade om olika aktuella händelser inom föreningen. (Hänninen 2020, 10–11.)

Som årets medlem valdes föreningens alla medlemmar, som tack för visat tålamod under det gångna året, som inte varit lätt med alla restriktioner. Årets svenska service 2020 gick till Unga Teatern, som hade uppmärksammat finlandssvenskt teckenspråk i sin pjäs "Prinsessan som inte kunde tala". Priset mottogs av Stina Liman och Jarl Hanhikoski, som också höll ett gemensamt tacktal. Dessutom kunde man delta via webbplattformen Zoom genom att diskutera och umgås med andra deltagare efter direktsändningen. Till sist bjöds det på kaffe och jordgubbstårta för de några närvarande. Programmet kan även ses i efterhand i Teckeneko. (Hänninen 2020, 10–11.) I bilaga 1 finns även länken till denna fest.

Bild 28: Priset för årets service mottogs av Stina Liman och Jarl Hanhikoski från Unga teatern. Foto: Johan Hedrén (2020)

Bild 29: Endast ett fåtal fick delta på festen. Från vänster verksamhetsledaren Magdalena Kintopf-Huuhka, Johan Hedrén, Jarl Hanhikoski, Stina Liman, ordförande Robin Hänninen, och Mikko Puukko. De övriga gästerna deltog på distans. Foto: Taina Petäjäinen (2020)

7.6 Svenska veckan på finlandssvenskt teckenspråk 2020

Svenska veckan fyllde 20 år och firades 2–8 november 2020. Detta år arrangerades flera program även på finlandssvenskt teckenspråk och en del av programmet handlade om finlandssvenskt teckenspråk. Utöver den finlandssvenska teckenspråksdagens fest 7 november arrangerades det också program för barnen under förmiddagen via webben i Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s regi. I svenska veckans programutbud ingick en introduktion i finlandssvenskt teckenspråk vid Vasa Arbis. Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) bjöd på virtuell teater av Unga Teaterns pjäs, Prinsessan som inte kunde tala. Allsång av Modersmålets sång sjöngs på finlandssvenskt teckenspråk via webbplattformen Zoom, som teckenspråks språkrådgivningen stod värd för. Dövas Förbunds Teckenspråkiga biblioteket publicerade i sin tur sagor på finlandssvenskt teckenspråk. Veckans alla programpunkter sändes på nätet. (Kuurojen Liitto 2020.)

7.7 Utmärkelser

I detta kapitel går vi närmare in på prisen och gåvorna vid de olika utmärkelserna.

Årets medlem-priset delades ut första gången år 2003. Utmärkelsen delades i början ut för föregående års insatser. I något skede började priset delas ut för insatser under det gångna året. Det är oklart när tillvägagångssättet ändrades. (Hedré 2021.)

Enligt verksamhetsberättelsen, årsberättelsen och Finlandssvenska dövas blad har det använts flera olika benämningar av priset, Årets medlem, Årets finlandssvensk, Årets finlandssvenska medlem, Årets döv.

Priset består av diplom och blommor, vissa år har det också delats ut en gåva till pristagaren. En sammanställning över pristagarna kan ses i bilaga 2.

Årets svenska service-priset delades ut första gången år 2005. Enligt verksamhetsberättelsen, årsberättelsen och Finlandssvenska dövas blad har det använts flera olika benämningar av priset, Årets svenska service, Årets finlandssvenska service, Årets bästa finlandssvenska service, Årets bästa service och Årets dövpris.

Priset består av diplom, blommor och vissa år också en gåva. En sammanställning över pristagarna kan ses i bilaga 2.

Föreningens **hederspris** har endast delats ut en gång. Året var 2016 och priset gick till Alf Bjong. Kopian av diplommet kan ses i bilaga 3.

Här kan ni se några av de priserna som har delats ut under årenslopp. Vi kan även märka att priserna har en anknytning till Borgå, där teckenspråkgemenskapen har sitt ursprung. Som en kuriositet kan nämnas att tecknet för Borgå och Runeberg härstammar från Runebergs staty i Borgå. Tecknet symboliserar handen vid Runebergs byst. Den turkosa färgen i glasskålen symboliserar gemenskapen för teckenspråk. Väggbonad med symbolerna tro, hopp och kärlek har getts som pris då festen har ordnats i Österbotten (Hedrén 2021).

Bild 30: Turkos glasskål med Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s logo. Foto: Brita Peura (2021)

Bild 31: Borgå domkyrka i keramik. Foto: Håkan Westerholm (2021)

Bild 32: Väggllocka med Borgå motiv. Foto: Johan Hedrén (2021)

8 ANALYS OCH SLUTDISKUSSION

I detta kapitel analyserar vi våra resultat och iakttagelser i vår studie.

8.1 Analys

Enligt det material som vi har tagit del av kan vi konstatera att finlandssvenska teckenspråksdagen är en relativt ung tradition, som har funnits i knappt 20 års tid. Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f., som grundades 2002 har ordnat festen sedan dess. Vanligtvis har dagen firats den lördag som infaller sig närmast 6 november. Finlandssvenska teckenspråksdagen har ordnats runt om i Svenskfinland, samt 4 gånger i Tammerfors, som har ansetts vara en central plats för sammankomsten. Sammanställningen av festerna finns i bilaga 2.

Det har även använts flera benämningar för dagen; teckenspråksdagen, svenska teckenspråksdagen, teckenspråkets dag och finlandssvenska teckenspråksdagen. I arbetet valde vi att använda den sistnämnda för att den känns som mest beskrivande och genom att använda den undviker man missförstånd om vilken dag man menar.

Vår studie visar att firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen och firandet av svenska dagen har gemensamma faktorer. Festerna är viktiga för båda minoriteterna för det skapar en samhörighetskänsla, en vi-anda där firandet av det egna språket är de väsentliga. Finlandssvenska teckenspråksdagens firare är till antal mycket färre men ändå är festen lika viktig för dem som svenska dags firandet är för hörande.

Priserna som delas ut på föreningens och Dövas förbunds teckenspråksdagar är inte ekonomiskt värdefulla men för mottagarna har ändå en väldigt stor betydelse. Prisutdelningen är en höjdpunkt i programmet har det visat sig. Utmärkelsen delas ut till personer eller myndigheter som har främjat teckenspråkets ställning i samhället eller varit aktiva inom föreningen.

Festtalarna har hållit föredrag om teman som är aktuella eller viktiga för teckenspråksgemenskapen. Ofta har det funnits en språkpolitisk vinkling i innehållet. Fler av de teman som har tagits upp under festtalen har lett till resultat, här kan nämnas teckenspråkslagen, regeringsprogrammet som stöder det finlandssvenska teckenspråket, teckenspråksbarometern och det språkpolitiska programmet som är under arbete just nu.

I samband med svenska dags festligheterna har föreningens 5-, 10- och 15-årsjubileum också firats. Vi antar att festerna slogs samman för att spara på resurser. Detsamma gällde uppmärksammandet av dövundervisningens 170-årsdag.

Vi reflekterade över att teckenspråksdagarna som vi har behandlat i vår studie har alla olika karaktärer och uppmärksammas på olika sätt. En del i form av organiserat program andra i en mer friare form.

Gemensamt för finlandssvenska teckenspråksdagen, teckenspråksdagen och svenska dagens firande år 2020, var att alla sändes virtuellt. Här stämmer också Bergmans och Ekrems antydande om att man hittar på nya sätt att fira, då man är tvungen att ändra på sina traditioner på grund av den rådande situationen vi lever i.

Eftersom svenska dagens huvudfest turvis arrangeras på olika orter, så kan vi anta att publiken kommer från orten eller från närområdena. Men då finlandssvenska teckenspråksdagen ordnas kommer publiken från många olika orter runtom i Svenskfinland. Festens längd har varierat allt från några timmar till två dagar. Då det har varit längre fester har de som haft lång väg till festorten kanske haft bättre möjlighet att delta?

När vi tittade i Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s gästböcker märkte vi att många från den finska teckenspråksgemenskapen har besökt svenska dags festerna. Enligt vår information firas dagen inte i de övriga dövföreningarna. Då kan vi konstatera att festen väcker intresse i båda språkgrupperna.

Om vi reflekterar över firandet av den finlandssvenska teckenspråksdagen, kan vi hålla med om Herlitz (2006) tankegång, att fester är till för att komma samman och umgås med varandra (Herlitz 2006, 25). Vi är också eniga med Gustavssons (1978) påstående, att då en minoritet ordnar fest är det ofta för att man vill markera gränser gentemot majoriteten och man vill värna om sin egen kultur (Gustavsson 1978, 15).

8.2 SLUTDISKUSSION

Syftet med vår studie var att sammanställa och dokumentera firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen. Arbetet lyckades eftersom vi hittade festbeskrivningar till alla arrangerade finlandssvenska teckenspråksdagsfester, som föreningen stått värd för under åren 2001–2020.

Föreningen har en betydande roll i hur traditionerna förs vidare bland finlandssvenska teckenspråkiga. Samtidigt kan man också se att föreningen är öppen för nya festseder som att till exempel sända festen på distans. Då har även en betydligt större del av medlemmarna möjlighet att ta del av firandet. Medlemmar som bor längre bort och inte har möjlighet att delta på plats kan ändå få en känsla av samhörighet då festen ordnas på distans.

För oss har arbetet varit lärorikt för att vi har insett hur viktigt det är med fester och traditioner för en minoritet. Vi har också fått en klarare bild av hur omfattande revitaliseringsarbetet är.

Vi inser också nu att vi borde ha intervjuat personer ur teckenspråksgemenskapen för att ännu tydligare få fram varför firandet är så viktigt för just den enskilda personen. Under festen 2020 gjorde vi ett försök att samla in minnen från festerna. Föreningens verksamhetsledare bad medlemmarna skicka in tankar om finlandssvenska teckenspråksdagens firande. Tyvärr fick vi inga svar på förfrågningen.

Föreningen märkte i samband med att vi letade efter material att deras arkiveringssystem inte är helt fungerande. Därför har vi ett utvecklingsförslag för framtiden och det är arkivering av Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.s material. Arkiveringen skulle underlätta framtida forskning. Även forskning i andra finlandssvenska dövtraditioner skulle gynna teckenspråksgemenskapen.

Vi skulle gärna ha kommit mer fram med vår egen röst i arbetet, men tillika känner vi oss klivna på grund av våra olika roller under festerna.

Vi har också kunnat se ett visst intresse för vårt arbete bland teckenspråksgemenskapen under arbetets gång. Därför ser vi framemot att få presentera arbetet på finlandssvenska teckenspråksdagen 2021 med önskan om att det väcker många minnen och livliga diskussioner. I samband med detta kunde man göra en inspelning av medlemmarnas minnen från tidigare fester.

Titeln på vår studie är ett direkt citat från en artikel om finlandssvenska teckenspråksdagen och vi instämmer gärna i att detta modersmål är värt en egen fest!

Avslutningsvis ett utdrag ur Finlandssvenska Dövas blad 4/2004: "Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. firade Svenska Teckenspråks-dagen för 4 gången och detta är i likhet med de hörande svenskspråkiga i Finland, för att uppmärksamma och högtidlighålla det egna modersmålet".

KÄLLFÖRTECKNING

- Aalto, Annika 2020. *Podden Snack om funktionshinder: Finlandssvenska teckenspråket*. 19.5.2020. Hämtad 28.3.2021 <https://samsnet.fi/blog/2020/05/19/podden-snack-om-funktionshinder-finlandssvenska-teckenspraket/>
- Aalto, Annika 2021. VS: Sprinkler. Email pernilla.wiksten@evantia.fi 15.3.2021.
- Allardt, Erik & Starck, Christian 1981. *Språkgränser och samhällsstruktur*. Finlandssvenskarna i ett jämförande perspektiv. Stockholm: Almqvist & Wiksell Förlag AB.
- Andersen, Vilmer & Gamdrup Peter 1994. Forskningsmetoder. Heine Andersen(red) I *Vetenskapsteori och metodlära*, en introduktion. Översättning Carl G Liungman. Lund: Studentlitteratur, 73–74.
- Andersson-Koski, Maria 2015. *Mitt eget språk - vår kultur*. En kartläggning av situationen för det finlandssvenska teckenspråket och döva finlandssvenska teckenspråkiga i Finland 2014–2015. 2. upplagan. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.
- Andersson-Koski, Maria 2020. *Språkrådgivning på teckenspråk*. Finlandssvenska Dövas blad 1/2020, 18.
- Andersson-Koski, Maria 2021a. *Två universitet ska sköta forskningen i finlandssvenskt teckenspråk*. 9.12.2020 Hämtad 27.2.2021 <https://kuurojenliitto.fi/sv/tva-universitet-ska-skota-forskningen-i-finlandssvenskt-teckensprak/>
- Andersson-Koski, Maria 2021b. *Översättning av Modersmålets sång*. Muntlig information 15.2.2021.
- Bergman, Anne & Ekrem Carola 2020a. *Stora finlandssvenska festboken*. Nr 833 i serien Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland. Finland: Svenska litteratursällskapet i Finland. Stockholm: Appell Förlag.
- Bergman, Anne & Ekrem, Carola 2020b. *Fest! Finlandssvenska festtraditioner*. 14.12.2020 Hämtad 7.2.2021 <https://www.sls.fi/sv/evenemang/fest-finlandssvenska-festtraditioner>
- Björkén-Kurki, Birgitta 2021. *Firandet av svenska dagen*. Muntlig information 2.3.2021.
- Borgåbladet 2001. *Låt Svenska dagen också firas som teckenspråkets dag*. Borgåbladet 7.11.2001. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s arkiv.
- Bringéus, Nils-Arvid 1990. *Människan som kulturvarelse*. 4. upplagan. [1976] Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Bringéus, Nils-Arvid 2006. *Årets festdagar*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Bäck, Jenny 2019. *Visst kan man sjunga på teckenspråk - så här ser Modersmålet sång ut*. Hämtad 11.1.2021 <https://www.hbl.fi/artikel/just-nu-se-hit-och-lyssna/>
- Dövas tidning 2014. *Teckenspråkets dag*. Hämtad 12.2.2021 <https://dovastidning.se>

- Engman, Jonas 2021. *En dynamisk historia – om traditioner, riter och ritualer*. Hämtad 20.2.2021 <https://expo.vastarvet.se/overlays/en-dynamisk-historia-om-traditioner-riter-och-ritualer/>
- Fernberg, Eddie 2021. *Svenska dagen*. Muntlig information 18.2.2021.
- Finlandssvenska Dövas blad 2013. *Jubileum fest Vasa*. Finlandssvenska Dövas blad 1/2013, 5.
- Finlandssvenska Dövas Blad 2017. Finlandssvenska Dövas Blad 2/2017, 20–21.
- Finlandssvenska Dövas Blad 2020. *Presentation hur föreningen arbetar* 1/2020, 8.
- Finlandssvenska Dövas Blad 2020. 3/2020, 3.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s *gästböcker* 2001-2020.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2005.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2006.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2007.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2014.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2016.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2017.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s verksamhetsberättelse 2019.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2009.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2010.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2011.
- Finlandssvenska teckenspråkiga r.f:s årsberättelse 2012.
- Folktinget 2020. *Folktinget firade svenska dagen 2020 på Yles kanaler*. Hämtad 25.2.2021 <https://folktinget.fi/sv/folktinget/evenemang/svenskadagen/>
- Föreningen Finlandssvenska Teckenspråkiga r.f. *Bakgrund –Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.* Hämtad 30.1 2021 <https://www.dova.fi/forening>
- Föreningen Finlandssvenska Teckenspråkiga r.f. *Stadgar*. Hämtad 12.2.2021 <https://www.dova.fi/varfor-vi-hjalper/stadgar>
- Gustavsson, Anders 1978. *Vad är fest och varför firas fester?* Hemmersam Flemming och Hodne Bjarne red. I Studiet af fester, Seminar over teori og metode i nyere folkloristik afholdt i København 9.–11.marts 1978. Institut for Folkemindevidenskab, Københavns Universitet. Köpenhamn 1979. 11–27.
- Göransson Sara & Westholm Göran 1995. *Nästan allt om döva*. Tolk och översättningsinstitutet vid Stockholms universitet.

- Haglund, Pernilla & Björkstrand Sixten 2015 uppdaterad 2019. *Varför firas svenska dagen?* Hämtad 25.2.2021 <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/11/03/varfor-firas-svenska-dagen>
- Hedré, Johan & Hoyer, Karin & Londén, Monica & Wenman, Lena & Westerholm, Håkan & Östman, Jan-Ola 2005. Finlandssvenska teckenspråkiga idag. Jan-Ola, Östman (red) I *FinSSL-Finlandssvenskt teckenspråk*. Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur. Helsingfors universitet. 113–122.
- Hedré, Johan 2021. *Utmärkelser vid finlandssvenska teckenspråksdagen*. Muntlig information 21.1.2021.
- Hedré, Tiina 2009a. Kartlägningsrapport. Kulturprojekt 2009 – Kulturservice och tillgänglighet för finlandssvenska teckenspråkiga. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.
- Hedré, Tiina 2009b. *Svenska Teckenspråksdagen*. Svenska Dövas blad 3/2009. 10–11.
- Herlitz, Gillis 2006. *Mors dag och eid-il-fitr*. Stockholm: Uppsala Publishing House AB.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Helsinki: Tammi.
- Holm, Björn 2017. [1998] *Duvan i Provence*. (E-bok.) E-boksprodukt. Bonnierförlagen 2017.
- Hoyer, Karin 1998. *De finlandssvenska dövas situation i Finland idag*. Rapport 1998.
- Hoyer, Karin 2002. *Det finlandssvenska teckenspråksprojektet inom Dövas Förbund rf*. Projektets slutrapport 31.5.2002.
- Hufvudstadsbladet 2014. *Mikaela fick dövpriis*. Hufvudstadsbladet 8.11.2014 Hämtad 27.2.2021 <http://gamla.hbl.fi/nyheter/2014-11-08/679626/mikaela-nylander-fick-dovpris>
- Humak 2021. *Lev i vårt språk*. Hämtad 24.3 2021 <http://livs.humak.fi/>
- Hänninen Robin, 2020. *Svenska teckenspråksdagen*. Finlandssvenska Dövas Blad 3/2020, 10–11.
- Institutet för de inhemska språken 2021a. *Finlandssvenskt teckenspråk*. Hämtad 7.3.2021 https://www.sprakinstitutet.fi/sv/om_sprak/sprak_i_finland/teckensprak
- Institutet för de inhemska språken 2021b. *Språknämnden för finländska teckenspråk*. Hämtad 10.3.2021 https://www.sprakinstitutet.fi/sv/om_oss/organisation/spraknamnder#Sprknmndenfrfinlndskateckensprak
- Jokinen, Markku 2000. Kuurojen oma maailma – kuurous kielenä ja kulttuurina. Anja Malm (red.) I *Viittomakieliset suomessa*. Helsinki: Finn Lectura. 79–101.
- Kananen, Jorma 2014. *Etnografien tutkimus*. Miten kirjoitan etnografisen opinnäytetyön? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 168. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kankkonen, Janne 2020. Facebook-inlägg i gruppen Viittomakielityö / Teckenspråksarbete. Glad svenska dagen! Vi sjunger Modersmålets sång! 6.11.2020, 12:35. Hämtad 11.1.2021. <https://www.facebook.com/groups/563079704434736/permalink/849826049093432/>

- Kintopf-Huuhka, Magdalena & Andersson-Koski Maria 2020. *Språkplan: Din hjälp behövs för uppdatering!* Finlandssvenska Dövas Blad 1/2020, 7.
- Kintopf-Huuhka, Magdalena 2020. *Summering från virtuella träffar.* Finlandssvenska dövas blad 2/2020, 12–13.
- Kintopf-Huuhka, Magdalena 2021. *Medlemsantal.* Muntlig information 19.1.2021.
- Kronlund-Saarikoski, Karin 2021. *Firandet av teckenspråkets dag.* Muntlig information 22.3.2021.
- Kuurojen Liitto, 2002. *Suomenruotsalaisuuden päivä.* Kuurojen videotiedote 1/2002. Tuotanto: Kuurojen video.
- Kuurojen Liitto 2020. *Svenska veckan på finlandssvenskt teckenspråk.* 30.10.2020. Hämtad 11.1.2021 <https://kuurojenliitto.fi/sv/aktuellt/svenska-veckan-pa-finlandssvenskt-teckensprak/>
- Kuurojen Liitto 2021a. *Finansiering för fortsatt revitalisering.* Hämtad 27.2.2021 <https://kuurojenliitto.fi/sv/aktuellt/finansiering-for-fortsatt-sprakrevitalisering/>
- Kuurojen liitto 2021b. *Språkrådgivning.* Hämtad 9.3. 2021 <https://kuurojenliitto.fi/sv/sprakradgivning/>
- Kuurojen Liitto 2021c. Hämtad 29.4.2021 <https://kuurojenliitto.fi/viittomakieliset/>
- Lehrer, Solveig 1993. *AFFÄRSBREV.* Liikekirjeitä. Business letters. Geschäftsbriefe. Tredje upplagan, omarbetad. Solveig Lehrer och utbildningsstyrelsen. 1993.
- Lexikon för svenska synonymer 2021. Hämtad 8.3.2021 <https://www.synonymer.se/>
- Marander-Eklund, Lena 1988. Svenska dagen – en folkloristisk studie. IF-rapport nr 9. Åbo: Folkloristiska institutionen vid Åbo Akademi.
- Meinander, Henrik 2006. Suomen historia, Linjat rakenteet käännekohdat. Översättning Paula Autio. Borgå: WS Bookwell Oy.
- Minoritet.se 2021. *Sveriges nationella minoriteter och minoritetsspråk 2021.* Den svenska minoritetspolitiken. <https://www.minoritet.se/1035> hämtad 8.3.2021
- Människorättscentret 2021a. *Teckenspråkets dag firas 12.2.* 11.2.2021 Hämtad 12.1.2021 <https://www.manniskorattscentret.fi/?x180676=676442>
- Människorättscentret 2021b. *Teckenspråksdagar 12.2 och 23.9.* Hämtad 18.2.2021 <https://www.manniskorattscentret.fi/utbildning/teman/teckenspraksdagar-12-2-och-23-9/>
- Nyman-Helenius, Ulla-Maj, 2021. *Firandet av svenska dagen i Borgå dövskola.* Muntlig information 25.2.2021.
- Oikeusministeriö. *Delegationen för teckenspråksärenden.* Hämtad 27.2.2021 <https://oikeusministerio.fi/sv/delegationen-for-teckenspraksarenden>
- Rainó, Päivi 2021. *Teckenspråksbarometern 2020: Forskningsrapport.* Justitieministeriet 2021. Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2021:5 Hämtad 28.2.2021 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162840>

- Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering 10.12.2019. *Ett inkluderande och kunnigt Finland - ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt samhälle*. Statsrådets publikationer 2019:32. Hämtad 14.3.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161932/VN_2019_32.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Rönberg, Marika 2021. Riksdagens nätverk för teckenspråken. Muntlig information 11.3.2021.
- Sahlström, Eva 2010. *Svenska Teckenspråksdagen*. Finlandssvenska Dövas Blad 3/2010, 4.
- Salonen, Juhana & Savolainen, Leena 2013. *Vad är språknämnden för finländska teckenspråk för sällskap?* Kuurojen lehti 4/2013, 39–40. Hämtad 10.3.2021 http://www.kotus.fi/files/2494/Spraknamnden_KL_4_13.pdf
- Segerstam, Selim 1959. *Vår Sångbok*. Sångsamling för skola och samhälle. Fjärde upplagan. Helsingfors: Ab R. E. Westerlund Oy.
- Språkbruk 2021. *De finlandssvenska teckenspråkiga far kamp*. Hämtad 7.3.2021 <https://www.sprakbruk.fi/-/de-finlandssvenska-teckensprakiga-far-kamp>
- Språkpolitiskt program för teckenspråken i Finland* 2010. Finlands Dövas Förbund rf, Forskningscentralen för de inhemska språken. Översättning Mats Forsskåhl. Finlands Dövas Förbunds publikationer 61, Forskningscentralen för de inhemska språken, Skrifter 6.
- Svenska centralarkivet 2017. *Svenska dagen*. Hämtad 23.2. 2021 <https://svenskacentralarkivet.fi/svenska-dagen/>
- Svenska veckan 2020. Hämtad 7.2.2021 <https://svenskaveckan.fi/>
- Sveriges Dövas Riksförbund 2015. *Teckenspråkets dag*. Hämtad 15.2.2021 <https://www.sdr.org/teckensprak/teckensprakets-dag>
- Swahn, Jan-Öjvind 1994. *Majstång, Kräftor och Lucia*. Svenska folkseder. Stockholm: Svenska institutet.
- Tapper-Floman, Nina 2021. *Teckenspråkets dag firas*. 9.2.2021. Hämtad 25.2.2021 <https://kuurojenliitto.fi/sv/aktuellt/viittomakielen-paivaa-juhlitaan-12-2/>
- THL 2020. *Festsäsongen börjar-fira julfest tryggt!* 9.11.2020 Hämtad 9.2.2021 <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/-/festsasongen-borjar-fira-julfest-tryggt->
- Teckenspråkslag* 359/2015. Given i Helsingfors 10.4.2015.
- Uddenberg, Agneta 1997. *Årets högtider och festdagar*. Falun: Wahlström o Widstrand.
- Wallvik, Birgitta 2001. *SVENSKA DAGEN- modersmålets dag*. Dövas tidskrift 8/2001, 4.
- Wallvik, Birgitta 2005. *Du måste vara döv för att förstå*. Finlandssvenska dövas fotspår i historien. Helsingfors: Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.
- Wenman, Lena 2003. *Svenska teckenspråksdagen Vasa dövförening 6 november*. Finlandssvenska Dövas Blad 3–4/2003.

- Wenman, Lena 2004. *Tammerfors dövas förening värd för Svenska teckenspråksdagen 2004*. Finlandssvenska Dövas Blad 4/2004.
- Wenman, Lena 2006. *Teckenspråksdagen i Ytteresse*. Finlandssvenska Dövas Blad 4/2006, 10.
- Wenman, Lena 2010. *Kulturseminarium- Tiina Hedrén kartläggning resultat*. Svenska Dövas blad 1/2010, 4.
- Wenman, Lena 2015. Svenska Teckenspråksdagen. Finlandssvenska Dövas Blad 1/2015, 6.
- Wenman, Lena 2017. *15 års jubileumfest*. Finlandssvenska Dövas Blad 3/2017, 4.
- Wenman, Lena 2018. *Svenska Teckenspråksdagen*. Dövas Blad 3/2018, 12–13.
- Wenman, Lena & Westerlund Rolf 2019. Finlandssvenska teckenspråksdagen. Finlandssvenska Dövas Blad 3/2019, 5–6.
- Wenman, Lena & Westerlund, Elin 2020. Finlandssvenska dövas blad 2/2020, 4–6.
- Westerholm, Håkan 2021a. *Firandet av finlandssvenska teckenspråksdagen*. Muntlig information 21.1.2021.
- Westerholm, Håkan 2021b. *Kransnedläggning vid Malms staty*. Muntlig information 19.3.2021.
- Westerholm, Håkan 2021c. *Fester under pandemin*. Muntlig information 3.5.2021.
- Westerlund, Rolf & Ekstöm, Iwe 2018. *Rolf summerar hösten*. Dövas församlingsblad 4/2018, 6.
- Westerlund, Rolf & Ekström, Iwe 2019. *Modersmålets sång som teckenspråkig Flashmob i Ode*. Finlandssvenska Dövas Blad 3/2019, 7.
- World federation of the Deaf 2020. *International week of the Deaf 2020*. Hämtad 2.5.2021 <http://wfdeaf.org/get-involved/wfd-events/international-week-deaf/internationalweekofthedeaf/>
- Yle uutiset viittomakielellä 2014. Eduskuntaan perustettiin viittomakielinen verkosto. 3.6.2014. Yle. Hämtad 10.3.2021 <https://areena.yle.fi/1-2293591>
- Östman, Jan-Ola 2005. Om teckenspråk, teckenspråkiga och minoriteter. Jan-Ola Östman (red.) *FinSSL -Finlandssvenskt teckenspråk*. Nordica Helsingiensia 4, Helsingfors Universitet, Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur, 9–19.

BILAGOR

Bilaga 1

Elektroniska länkar

Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. 2016. Svenska teckenspråksdagens hälsning. [https://teck-eneko.fi/Finlandssvenska teckenspråkiga/svenska-teckenspraksdagens-halsning](https://teck-eneko.fi/Finlandssvenska-teckenspråkiga/svenska-teckenspraksdagens-halsning)

HBL.fi 2019. Svenska Dagen 2019. Visst kan man sjunga på teckenspråk – så här ser Modersmålets sång ut. Flashmobb av Modersmålets sång. <https://www.hbl.fi/artikel/just-nu-se-hit-och-lyssna/>

Signwiki 2020. Översättning av Modersmålets sång på finlandssvenskt teckenspråk.

<https://youtu.be/MYxbymrUAiU>

Kuurojen Liitto Dövas Förbund Viittomakielityö / Teckenspråksarbete 2020. Allsång av Modersmålets sång på finlandssvenskt teckenspråk via Zoom.

<https://www.facebook.com/groups/563079704434736/permalink/849826049093432/>

Finlandssvenska teckenspråksdagen 2020.

<https://youtu.be/vNfE0TQrQ6s>

Bilaga 2

Sammanställning över finlandssvenska teckenspråksdagen

År	Plats	Festtalare	Årets medlem	Årets service
2001	Helsingfors	Margareta Pietikäinen	-	-
2002	Helsingfors	Liisa Kauppinen	-	-
2003	Vasa	Markku Jokinen	Birgitta Wallvik	-
2004	Tammerfors	-	Alf Bjong	-
2005	Tammerfors	Marita S. Barber	Johan Hedrén	Kulturenheten vid Dövas förbund
2006	Pedersöre	Jan-Ola Östman	Annikka Hiekkänen	Nordica Institutionen för Nordiska språk vid Helsingfors Universitet
2007	Åbo	Kaisa Alanne, Markku Sukki	Brita Edlund, Karin Kronlund-Saarikoski	Svenska Folkpartiet
2008	Borgå	Ulrika Krook	Lena Wenman	-
2009	Ekenäs	Anita Hellöre	Rolf Westerlund	William Thuring's stiftelse
2010	Esbo	Markku Jokinen	Berit Kinnunen	Kyrkans central för det svenska arbetet
2011	-	-	-	-
2012	Vasa	Karin Hoyer	1) Oscar Lönnholm	Karin Hoyer/Dövas förbund
2013	-	-	-	-
2014	Tammerfors	Outi Ahonen	Eva Sahlström	Mikaela Nylander (SFP)
2015	Helsingfors	Janne Kankkonen, Leena Savolainen	Birgitta Wallvik	Teckenspråks enheten vid Dövas förbund
2016	Borgå	Birgitta Wallvik, Lena Wenman, Elin Westerlund	2) Maj-Lis Sundell	Humak Humanistinen amattikorkeakoulu
2017	Tammerfors	Johan Hedrén, Lena Wenman, Håkan Westerholm	Brita Peura	Handlaget rf.

2018	Raseborg	Mikaela Tilander, Hanna Lindberg	Elin Westerlund	Hufvudstadsbladet
2019	Jakobstad	Anna-Maja Henriksson	Janne Kankkonen	Yle:s barnredaktion
2020	Helsingfors	-	Alla medlemmar	Unga Teatern

- 1) Patrick Wiche och Håkan Westerholm belönades för tidigare förtjänster
- 2) Ett hederspris delades ut till Alf Bjong

Bilaga 3

Hederspris